

GÖTEBORGS UNIVERSITET HANDELSHÖGSKOLAN

Redovisningens väg mot hållbar utveckling

En studie av de 17 globala hållbarhetsmålen inverkan på
hållbarhetsredovisningen inom kläd- respektive
energiindustrin

Kandidatuppsats i Uthålligt företagande

Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet
Vårterminen 2018

Handledare: Conny Overland

Författare:

Ellen Rohlén
Maria Zetterberg

Födelseårtal:
940926
960123

Sammanfattning

Titel: Redovisningens väg mot hållbar utveckling - En studie av de globala hållbarhetsmålen inverkan på hållbarhetsredovisningen

Författare: Ellen Rohlén och Maria Zetterberg

Handledare: Conny Overland

Bakgrund: I september 2015 antog FN:s medlemsländer 17 frivilliga globala hållbarhetsmål vilka ämnar adressera samtliga dimensioner av hållbar utveckling. Följaktligen ligger det i allmänhetens intresse att förstå hur företag arbetar med hållbarhetsmålen, och ett sätt för företag att kommunicera detta är genom hållbarhetsredovisning. Således är motiverat att studera hållbarhetsmålen inverkan på hur två industrier med uttalade hållbarhetsproblem hållbarhetsredovisar.

Syfte: Studien syftar till att få förståelse för huruvida FN:s 17 globala hållbarhetsmål har påverkat kläd- respektive energiindustrins hållbarhetsredovisning av miljömässiga och sociala dimensioner.

Metod: För att besvara frågeställningen används forskningsinstrumentet ”CONI” (consolidated narrative interrogation), vilket är ett instrument inom ramen för innehållsanalys utvecklat av Beck et al. (2010). Empirin bygger på innehållsanalyser av 24 hållbarhetsredovisningar från kläd- respektive energiindustrin.

Resultat och slutsats: Studiens resultat påvisar en sammantaget ökande utveckling, sett till frekvens och nivå, av kläd- respektive energiföretagens redovisning avseende den miljömässiga och sociala dimensionen av hållbarhet. Efter hållbarhetsmålen implementering kan konstateras att industriernas redovisning i viss mån skiftar fokus, men att utvecklingen är mer tvetydig för både den miljömässiga och sociala dimensionen. Utvecklingen över tid kan förklaras av företagens vilja att samstämma med samhällsliga normer som ett sätt att legitimera sig. Skiftet efter implementeringen kan bland annat bero på den sociala prestige som följer av att redovisa hållbarhetsmålen.

Nyckelord: Hållbarhetsredovisning, globala målen, hållbar utveckling, redovisning, Agenda 2030, CONI-modellen, innehållsanalys

Abstract

Title: Sustainability reporting, a roadmap to sustainable development - A study of the impact of the sustainable development goals on the sustainability report.

Authors: Ellen Rohlén och Maria Zetterberg

Supervisor: Conny Overland

Background: In September 2015, the UN adopted 17 voluntary sustainable development goals (SDG) which aims to address all dimensions of sustainable development. Consequently, it is of interest to understand how a company works with the SDGs and reporting is a way of communication for the company. Therefore, it is of interest whether the SDGs have affected how two industries with expressed sustainability issues conduct their sustainability reporting.

Purpose: This study aims at understanding whether the UN's 17 global sustainable development goals have affected the clothing and energy industry's sustainability reporting regarding environmental and social dimensions.

Method: In order to answer the research question, the research instrument "CONI" (consolidated narrative interrogation) is used, which is an instrument in the context of content analysis developed by Beck et al. (2010). Empiric is based on content analyses of 24 sustainability reports from the clothing and energy industry.

Results and conclusions: The results of this study demonstrates an overall increasing development, considering the level and frequency of disclosure, regarding the clothing-, and energy industries reporting of environmental, as well as the social dimension of sustainability. After the implementation of the 17 SDGs, it can be established that both industries reporting is shifting focus, to some extent, but this development is not as clear for the environmental-, and social dimension. The development over time can be explained by the firms' willingness to align with public norms, as a way to gain legitimacy. The shift after the implementation can, among other things, depend on the social prestige that follows from reporting in accordance with the SDGs.

Key words: Sustainability reporting, sustainable development goals, sustainable development, accounting, Agenda 2030, CONI-model, content analysis

Förord

Inledningsvis vill vi rikta ett stort tack till vår handledare Conny Overland för hans engagemang, värdefulla synpunkter och kritiska reflektioner, vilket har underlättat framställningsprocessen av studien.

Vidare vill vi tacka Svetlana Sabelfeld för hjälpen med studiens forskningsinstrument - en insats som gjorde stor skillnad.

Fortsättningsvis vill vi också tacka opponenterna för deras insatser vid grupphandledningstillfällena, deras reflektioner och synpunkter har varit väsentliga samt till stor hjälp.

Avslutningsvis vill vi tacka varandra för ett fint samarbete. Tillsammans har vi, med mycket skratt, tagit oss igenom uppsatsskrivandet i med- och motgångar.

Göteborg, juni 2018

.....

Ellen Rohlén

.....

Maria Zetterberg

Definitioner

Hållbar utveckling: Inom ramen för denna studie är det väsentligt att definiera vad som avses med begreppet hållbar utveckling. I Brundtlandrapporten publicerad av FN 1987 förklarades att utveckling kan antas vara hållbar om den tillfredsställer nutida generationens behov utan att sätta nästkommande generationers förmåga att möta sina behov på spel (UN, u.å.).

För att säkerställa företags engagemang med hållbar utveckling krävs att prestationer är mätbara. Det har därför inom det företagsekonomiska området utformats vad som har kommit att benämnas för ”Triple Bottom Line” (TBL), ett ramverk som inkluderar ekonomiska, miljömässiga och sociala dimensioner (Smith & Sharicz, 2011). I denna studie utgör TBL grunden för vad som menas med hållbar utveckling samt den uppdelning som görs av de olika dimensionerna.

Miljömässig dimension av hållbarhet: Definitionen av den miljömässiga dimensionen är sprungen ur TBL och representeras av hänsynstagande till naturresurser och innefattar bland annat energikonsumtion, hantering av giftigt avfall samt luft- och vattenkvalité (Hall & Slaper, 2011). Det är denna definition som genomgående används i studien.

Social dimension av hållbarhet: Definitionen av den sociala dimensionen är likväl sprungen ur TBL och representeras av hänsynstagande till samhället och innefattar bland annat utbildning, hälsa, livskvalité och tillgång till sociala resurser (Hall & Slaper, 2011). Det är denna definition som genomgående används i studien.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussion	3
1.3 Syfte och frågeställning	5
2. Metod	6
2.1 Litteraturgenomgång	6
2.2 Val av metod	7
2.2.1 Metodansats	7
2.2.2 Innehållsanalys	7
2.2.3 Forskningsinstrument	8
2.3 Urval	9
2.4 Utformning av CONI-modell, datainsamling och bearbetning av empiriskt material	11
2.5 Validitet och reliabilitet	16
3. Teoretisk referensram	18
3.1 Intressentteorin	18
3.1.1 Legitimitetsteorin utifrån ett intressentperspektiv	19
3.2 Institutionell teori	19
3.2.1. Isomorfism	20
3.2.2. Strategiska svar på externa krafter	21
3.3 Prosocialt beteende och social prestige	22
4. Resultat från insamlad data	23
4.1 Miljömässiga dimensioner	23
4.1.1 Allmänna miljörelaterade upplysningar	23
4.1.2 Föreningensrelaterade omnämnananden av utsläpp i luft	24
4.1.3 Föreningensrelaterade omnämnananden av utsläpp i vatten	25
4.1.4 Föreningensrelaterade omnämnananden av utsläpp av avfall	26
4.1.5 Föreningensrelaterade omnämnananden av utsläpp på land	27
4.1.6 Miljörelaterade aktiviteter	28
4.1.7 Energirelaterade omnämnananden	29
4.1.8 Påtryckande grupper	30
4.1.9 Övrig miljömässig information	31

4.1.10 Sammanställning av resultat avseende den miljömässiga dimensionen	31
<i>4.2 Sociala dimensioner</i>	32
4.2.1 Allmänna upplysningar avseende sociala dimensioner	32
4.2.2 Omnämningen avseende mänskliga rättigheter	33
4.2.3 Arbetsmiljörelaterade policys och socialt hänsynstagande	34
4.2.4 Samhällsengagemang och utveckling	35
4.2.5 Påtryckande grupper	36
4.2.6 Övrig information avseende sociala dimensioner	37
4.2.7 Sammanställning av resultat avseende den sociala dimensionen	37
5. Analys	38
<i>5.1 Analys av kläd- respektive energiföretagens redovisning utifrån intressentteorin</i>	38
<i>5.2 Analys av kläd- respektive energiföretagens redovisning utifrån institutionell teori</i>	41
<i>5.3 Analys av kläd- respektive energiföretagens redovisning utifrån prosocialt beteende och social prestige</i>	43
<i>5.4 Övrigt</i>	45
6. Diskussion, slutsatser och framtida forskning	46
<i>6.1 Diskussion</i>	46
<i>6.2 Slutsatser</i>	48
<i>6.3 Förslag till framtida forskning</i>	49
Referenser	51

Diagramförteckning

<i>4.1 Miljömässiga dimensioner</i>	23
4.1.1 Allmänna miljörelaterade upplysningar	23
4.1.2 Föroreningsrelaterade omnämnananden av utsläpp i luft	24
4.1.3 Föroreningsrelaterade omnämnananden av utsläpp i vatten	25
4.1.4 Föroreningsrelaterade omnämnananden av utsläpp av avfall	26
4.1.5 Föroreningsrelaterade omnämnananden av utsläpp på land	27
4.1.6 Miljörelaterade aktiviteter	28
4.1.7 Energirelaterade omnämnananden	29
4.1.8 Påtryckande grupper	30
4.1.9 Övrig miljömässig information	31
<i>4.2 Sociala dimensioner</i>	32
4.2.1 Allmänna upplysningar avseende sociala dimensioner	32
4.2.2 Omnämnananden avseende mänskliga rättigheter	33
4.2.3 Arbetsmiljörelaterade policys och socialt hänsynstagande	34
4.2.4 Samhällsengagemang och utveckling	35
4.2.5 Påtryckande grupper	36
4.2.6 Övrig information avseende sociala dimensioner	37

Tabellförteckning

<i>2.4 Innehållskategorier och underkategorier</i>	12
<i>2.4 Kodningsmall</i>	14
<i>2.4 Typexempel på upplysningar av nivå 1-5</i>	15

1. Inledning

Inledningsvis presenteras en bakgrundsbeskrivning till studiens praktiska problem. Därefter följer en problemdiskussion vilken syftar till att rama in tidigare forskning och relaterad samhällsdebatt. Avslutningsvis redovisas studiens syfte och frågeställning.

1.1 Bakgrund

Historiskt har världens ledare samlats på uppmärksammade klimatkonferenser och miljömöten, där diplomatin resulterat i undertecknanden av dussintals konventioner, policies, avtal och protokoll kring hur klimatförändringar ska stoppas och jämställdhet främjas. Inför millennieskiftet fanns en strävan bland världens ledare att lösa globala utvecklingsutmaningar, vilket mynnade ut i de åtta Millenniemålen, och vars tidshorisont sträckte sig till 2015 (Millenniemålen, u.å.). Att Millenniemålen i stor utsträckning var författade av OECD-länder har ifrågasatts, och likväl att de i praktiken främst var applicerbara på utvecklingsländer trots att de i teorin var tilltänkta samtliga medlemsländer (The Guardian, 2015). Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer 17 nya globala hållbarhetsmål som är tänkta att sträcka sig bortom agendan för Millenniemålen, och ämnar att adressera sociala-, ekonomiska-, och miljömässiga dimensioner av hållbar utveckling (Sustainable Development 2015, u.å.). Till skillnad från Millenniemålen är de nya hållbarhetsmålen av universell karaktär i bemärkelsen att de är författade av både utvecklings- och industriländer, och är applicerbara på samtliga medlemsländer oavsett utvecklingsgrad eller inkomstnivå (The Guardian, 2015). Tidshorisonten för hållbarhetsmålen sträcker sig till 2030, och medlemsländerna har förbundit sig att bland annat råda bot på klimatförändringar, avskaffa extrem fattigdom, reducera ojämlikheter och orättvisor (United Nations Development Programme, u.å.). Det är upp till varje enskilt medlemsland att ansvara för genomförandet av agendan, och arbetet i Sverige leds av den svenska regeringen som i sin tur tillsatt en delegation för att leda arbetet (ibid.).

Regeringen redogör för ambitionen att Sverige ska vara ett föregångsland i arbetet med de globala hållbarhetsmålen och understryker vikten av att engagera statliga och icke-statliga aktörer på såväl lokal, regional och nationell nivå (Sveriges Riksdag, 2016). Ökat externt tryck från intressenter, i kombination med en accelererande oro har resulterat i en ökad efterfrågan på att företag i högre grad ska inkorporera hållbarhet i verksamheten. Ett sätt för företag att kommunicera sitt hållbarhetsarbete och möta kraven från intressenter är att

hållbarhetsredovisa (Székely & vom Brocke, 2017). Antalet företag som publicerar information kring faktorer relaterade till hållbarhetsbegreppet har ökat substantiellt sedan den första hållbarhetsredovisningen publicerades 1989 (Kolk, 2004). 1999 publicerade 35% av de 250 globalt största företagen (G250) hållbarhetsredovisningar, 2017 var motsvarande siffra 93%, och denna utveckling indikerar en global trend (KPMG, 2017). Ytterligare en trend är det genomslag hållbarhetsmålen fått, och 43% av G250-företagen uppger att de har kopplat sina hållbarhetsredovisningar till målen. Avseende Sverige publicerade 88% av de 100 största företagen hållbarhetsredovisningar 2017, och vidare refererar 60% till hållbarhetsmålen vilket indikerar att målen fått genomslagskraft på nationell nivå (ibid.).

Inom samtliga industrier ställs hårdare krav på ansvarstagande gällande hållbarhet i värdekedjorna, och vissa industrier har blivit granskade hårdare än andra, däribland klädindustrin (Bigliardi & Bottani, 2012). Globalt rankas klädindustrin vara en av de mest förorenade och har en historia av exploatering av resurser och människor (Beard, 2008). Kärnstrand & Andersson Åkerblom (2016) har kartlagt hur svenska klädföretag gjort sig skyldiga till brott mot de mänskliga rättigheterna, samt brutit mot lagar och internationella konventioner, där barnarbete och miljöförstöring uppdagats. Ytterligare en förorenande industri är energiindustrin, och olika energislag, däribland kärnkraft, fossila-, och förnyelsebara bränslen, har alla en miljöpåverkan. Exempelvis förorsakar förbränning av fossila bränslen hälsoproblem samt försurning av skog och mark (Naturvårdsverket, 2017). Av världens utsläpp kommer 26% från el- och värmeproduktion, vilket gör detta till den globalt sett största källan av växthusgasutsläpp (Naturskyddsföreningen, 2016).

Svenska företag är överens om att de har ett ansvar att engagera sig för att uppnå hållbarhetsmålen, samtidigt som de upplever svårigheter i att mäta, följa upp och redovisa sina hållbarhetsprestationer (EY, 2017). Trots svårigheterna ligger det i allmänhetens intresse att förstå hur företag arbetar för ett uppfyllande av hållbarhetsmålen och redovisningen utgör ett viktigt kommunikationsverktyg (KPMG, 2017). Beck, Campbell och Shrives (2010) hävdar att företag verksamma inom samma industri och land kan antas ha lika stor miljöpåverkan och redovisar därav på liknande sätt. Med förankring i det författarna argumenterar för, borde således hållbarhetsredovisning för företag verksamma i skilda industrier, såsom kläd- respektive energiindustrin, skilja sig åt. Därav är det de industrispecifika egenskaperna i sig, och hur dessa avspeglas i hållbarhetsredovisningarna som är av relevans snarare än industrierna som sådana. En fråga som kan ställas är om

implementeringen av hållbarhetsmålen har påverkat hur svenska kläd- respektive energiföretag hållbarhetsredovisar.

1.2 Problemdiskussion

Att uppnå hållbar utveckling är prioriterat av myndigheter, företag och den enskilda människan (Broman & Robért, 2015). Begreppen hållbarhet och hållbar utveckling relaterat till företagande är dock komplexa, vilket leder till svårigheter i att förstå vilket ansvar företag har gentemot samhället (Bergman, Bergman & Berger, 2017). En potentiell förklaring gällande komplexiteten menar Dahlsrud (2008) är de otaliga definitioner hållbarhetsbegreppet inbegriper. I linje med detta påtalar Salles (2011) att en effekt av begreppets mångtydiga egenskaper är svårigheten i att kartlägga vem som kan antas vara orsaken till ett uppstått hållbarhetsproblem, och således att fastställa vem som bör ta ansvar för att råda bot på problemet. Som en följd av detta tycks den allmänna uppfattningen vara att ansvaret är allas (ibid.). Holt, Johnson, Mallow och Sullivan (2012) ger en motsvarande förklaring till problemet men hävdar att det snarare beror på att flertalet ändliga naturresurser inte går att kategorisera till någons ägande. Dilemmat med att identifiera vem som bör hållas ansvarig försvårar hur lagar och regler bör formuleras, och när stater av denna anledning misslyckas att införa passande lagar har istället en lösning varit frivilliga mål och riktlinjer (Ruyschaert & Salles, 2014). Ett exempel på detta är FN:s 17 globala hållbarhetsmål (EY, 2017).

Delmas och Young (2009) diskuterar effekten av frivilliga hållbarhetsmål på grund av att studier har uppvisat varierande resultat. Därav ifrågasätter författarna målens faktiska verkan (ibid.). Beträffande hållbarhetsmålen inverkan problematiserar Hajer et al. (2015) målens potential att falla mellan stolarna. Problemet som uppmärksammas är illusionen av att regering och mellanstatliga organisationer skulle vara tillräckligt kraftfulla att själva driva förändring, när de i själva verket är alltför ineffektiva. Faktisk förändring kräver, enligt författarna, ett samhälleligt engagemang och att fler aktörer, såsom företag, tillsammans driver förändringen. Detta förutsätter att det existerar incitament för företagen att agera (ibid.). I en rapport publicerad av EY (2017) redogörs för att ett incitament är de nya affärsmöjligheter som ett engagemang i hållbarhetsmålen öppnar upp för. Trots detta visar rapporten att 69% av de 83 tillfrågade företagen redovisar målen, men att 49% har för avsikt att inkorporera dem i sina strategiska planer (ibid.).

Ett sätt för företag att påvisa sina hållbarhetsrelaterade engagemang är genom hållbarhetsredovisning (Amoako, Lord & Dixon, 2017). Sedan 90-talet har dess hållbarhetsredovisningens funktion enligt Székely och vom Brocke (2017) skiftat fokus där dess tyngdpunkt initialt låg på att vara av argumenterande karaktär avseende miljömässiga prestationer (ibid.). Freundlieb och Teuteberg (2013) menar att den samtida utvecklingen har resulterat i att företag tenderar att betrakta hållbarhetsredovisningen alltmer som ett marknadsföringsverktyg, vilket riskerar att missbrukas. Vidare presenterar författarna att användandet av nyckelorden "projekt" och "program" används mer frekvent i hållbarhetsredovisningarna 2013 jämfört med 2003. Likväl presenteras en annan ökande utveckling mellan samma år, där företag i högre utsträckning tenderar att göra omnämmanden av sina hållbarhetsprestationer med hjälp av positivt förknippade ord. Att faktorer såsom nyckelord och positiva omnämmanden har ökat över tid menar författarna på är ett sätt för företagen att undgå delge intressenterna en helhetsbild av deras faktiska miljöpåverkan. Istället lyfts, med bland annat hjälp av dessa faktorer, sidor fram hos företagen vilket följaktligen framställer dem i god dager (ibid.).

Vidare har en avsaknad av systematik vid upprättandet av hållbarhetsredovisningar identifierats, och Fagerström och Hartwig (2016) problematiserar företagens tendens att exkludera knappa resurser såsom luft ur sina redovisningssystem, som en följd av att varken pris eller ägande kan fastställas. Att exkludera redovisning av knappa resurser samt referera till isolerade projekt och program indikerar företagens vilja att uppvisa sina främsta sidor, och undkomma redovisning av sin faktiska miljöpåverkan (ibid.). I linje med detta redogör Fagerström och Hartwig (2016) företags benägenhet att, i redovisningen, aktivt plocka ut väsentliga delar som framställer företaget i god dager, vilket benämns "cherry picking". Efter implementeringen av hållbarhetsmålen råder det skilda meningar huruvida företag bör prioritera, och tillämpa "cherry picking", eller arbeta aktivt med samtliga 17 hållbarhetsmål (EY, 2017). Freundlieb och Teuteberg (2013) hävdar att risken med "cherry picking" är att det kan urholka hållbarhetsredovisningarnas trovärdighet.

Cahan, De Villiers, Jeter, Naiker och Van Staden (2015) utreder hypotesen att det finns en positiv relation mellan hur starka institutioner ett land har, kvantiteten av upplysningar i företagens hållbarhetsredovisningar och företagsvärderingen. I välutvecklade länder med starka institutioner, där det finns engagemang för hållbarhet kommer investerare att diskontera företag utifrån deras hållbarhetsupplysningar vid företagsvärdering. Vidare är

företag i dessa länder mer övervakade av investerare, och som en följd av att företagen eftersträvar höga värderingar pressas de till att delge en större kvantitet av hållbarhetsupplysningar. Ett resultat av detta är dock att upplysningarna tenderar att vara mindre informativa. Författarna finner också empiriskt stöd för att en större kvantitet av hållbarhetsupplysningar medför en ökning av företagets marknadsvärde (ibid.).

Att hållbarhetsredovisning i stor utsträckning varit frivilligt medför tvetydigheter kring om, och hur företagen ska redovisa sina hållbarhetsprestationer, och följaktligen sitt arbete med FN:s 17 globala hållbarhetsmål. Det finns därför ett behov av förståelse för huruvida de nya hållbarhetsmålen har fått någon inverkan på hållbarhetsredovisningen. Med anledning av att företag nyligen börjat redovisa om hållbarhetsmålen, samt med förankring i tidigare forskning och pågående samhällsdebatt, kan området antas vara relativt outforskat och därmed motiverat att undersöka.

1.3 Syfte och frågeställning

Studien syftar till att få förståelse för huruvida FN:s 17 globala hållbarhetsmål har påverkat kläd- respektive energiindustrins hållbarhetsredovisning av miljömässiga och sociala dimensioner. Vidare ämnar studien att skapa en bättre förståelse för eventuellt uppkomna skillnader i påverkan mellan industrierna och potentiella bakomliggande motiv. För att uppnå syftet har följande forskningsfråga formulerats:

Hur har kläd- respektive energiindustrins hållbarhetsredovisning av sociala och miljömässiga aspekter utvecklats över tid, och har FN:s 17 globala hållbarhetsmål haft någon inverkan?

1.4 Avgränsningar

Utvecklingen över tid är en viktig aspekt för att kunna urskilja om det skett någon förändring i hur företagen väljer att redovisa efter implementeringen av FN:s 17 globala hållbarhetsmål. Vad som dock bör poängteras är att författarna av denna studie, på grund av forskningsfrågans utformande, inte kan göra något uttalande huruvida potentiell utveckling beror på implementeringen av FN:s 17 globala hållbarhetsmål eller är en effekt av utvecklingen över tid. Vidare behandlar studien uteslutande hållbarhetsredovisningens utformning, och något uttalande om företagets verkliga engagemang är således inte möjligt. Då kritik riktad mot företagets hållbarhetsredovisning främst har kommit att behandla hur de

redovisar den sociala och miljömässiga dimensionen av hållbarhet har därav den ekonomiska dimensionen uteslutits ur denna studie.

2. Metod

Metodavsnittet syftar till att beskriva och uppdaga metodologiska tankegångar och valsituationer som uppkommit under studiens framställningsprocess. Vidare avser avsnittet att i kronologisk ordning beskriva det tillvägagångssätt som använts för att producera studien.

2.1 Litteraturgenomgång

Inför litteraturstudien gjordes avgränsningar kontinuerligt för att hålla frågeställningen snäv samt begränsa mängden litteratur och underlätta bearbetningen av datan. I genomförandet har breda sökningar gjorts och relaterade sökord använts, däribland: sustainability reporting, CSR reporting, sustainable development goals, prosocial behaviour och institutional theory. Utifrån sökträffarna gjordes ett närmare urval, där referentgranskade källor i största möjliga utsträckning använts, då dessa är granskade för att hålla ansenlig vetenskaplig kvalitet (Vetenskapsrådet, 2011). Utifrån de relevanta sökträffarna fördjupades litteraturstudien genom sökning av information i sökträffarnas referenslistor och relaterade databaser såsom Google Scholar.

Studien bygger huvudsakligen på digitala sekundärkällor och internet har utgjort ett primärt verktyg för insamlandet av information. Informationsmängden och antalet informationskällor som finns digitalt är av oöverskådliga proportioner, och således har ett källkritiskt perspektiv funnits sedan starten (Internetstiftelsen, u.å.). Då digitala källor är av mer dynamisk karaktär har det möjliggjort att studien kunnat baseras på uppdaterad information (ibid.). Samtliga källor har bedömts utifrån följande fyra källkritiska principer, äkthets-, samtids-, beroende-, och tendenskriteriet (NE, u.å.a). Källor av lägre vetenskaplig grad har använts i bakgrundsbeskrivningen samt delvis i problemanalysen, med motivet att rama in och knyta an till samhällsdebatten. Avseende den teoretiska referensramen har en strävan funnits efter att använda välciterade källor med stark vetenskaplig förankring, och dessa har primärt hämtats från Göteborg universitetsbibliotekets databas. De källor som återfinns i studien anses uppfylla de ovan nämnda källkritiska principerna, med reservation för förekomsten av ett fåtal äldre källor. Dessa återfinns främst inom den teoretiska referensramen men har bedömts vara av relevans samt applicerbar på en samtida kontext.

2.2 Val av metod

2.2.1 Metodansats

Studien inleddes med val av metodansats, och följaktligen antogs en kvalitativ ansats med kvantitativa inslag då denna ansågs mest lämplig för uppfyllande av syfte och besvarande av frågeställning. Den kvalitativa ansatsen ansågs motiverad då den syftar till att få djupare, mer fullständig förståelse för bakomliggande faktorer relaterat till ett problem, där fokus ligger på ord, helhet och sammanhang (Bryman & Bell, 2013). Vidare möjliggör metoden enligt Eriksson och Kovalainen (2014) analys och tolkning av kvalitativa medier i form av skriftligt, muntligt eller rörligt material, egenskaper som bedömdes vara av väsentlighet. Hur den kvantitativa ansatsen tar sig uttryck beskrivs i avsnitt 2.2.3 benämnt ”forskningsinstrument” och har utgjort ett komplementär verktyg för att kunna analysera datan mer fullständigt.

Fördelar med kvalitativ ansats är bland annat att den är dynamisk och formbar över tid, har en förmåga att fånga ett helhetsperspektiv, samt möjliggör analys av vad som kan vara svårt att kvantifiera och mäta (Bryman & Bell, 2013). Dessa egenskaper är behjälpliga då studien har för avsikt att tolka såväl det manifesta som latent innehåll i hållbarhetsredovisningar. Identifierade nackdelar är risken för subjektivitet, vilket kan vara ett resultat av forskarens fördomar och förförståelse för ett visst problem (Holme, Nilsson & Solvang, 1997). En effekt av detta är svårigheten i att frambringa en verklighetsnära översättning av ett visst sammanhang (Bryman & Bell, 2013). Hur studien har minimerat riskerna med dessa nackdelar presenteras i avsnitt 2.5 “validitet och reliabilitet”.

2.2.2 Innehållsanalys

Efter valet av metodansats eftersöktes ett lämpligt metodologiskt verktyg inom redovisningsområdet, och studier av bland annat Beck, Campbell och Shrivess (2010) hävdar att innehållsanalysen blivit ett standardiserat metodologiskt verktyg inom området för miljöredovisning. Likaså Jonäll och Rimmel (2016) påtalar innehållsanalysen som ett huvudsakligt verktyg för studier av frivilliga upplysningar. Då studiens frågeställning avser skildra hållbarhetsredovisningens utveckling över ett decennium ansågs innehållsanalys vara ett motiverat tillvägagångssätt för att besvara frågeställningen. Innehållsanalys möjliggör analys av kommunikation i dokument och texter, ofta med hjälp av en förbestämd kodningsmall (Denscombe, 2013). Enligt Bergström och Boréus (2015) är en innehållsanalys

traditionellt av kvantitativ karaktär och syftar till att finna mönster i större textmaterial med hjälp av kvantifierande inslag. Dock har kvalitativ innehållsanalys kommit att bli det främsta tillvägagångssättet för kvalitativa analyser av dokument (Bryman & Bell, 2017). Denna syftar till att skildra helheten och lägga tonvikt på kontextuell mening (Eriksson & Kovalainen, 2015). För att fånga de nämnda egenskaperna hos den kvantitativa respektive kvalitativa innehållsanalysen valdes ett forskningsinstrument som kombinerar dessa två, vilket presenteras under avsnitt 2.2.3 “forskningsinstrument”.

En styrka med innehållsanalys är dess förmåga att överblicka större mängder information samt lämpar sig för jämförelser (Bergström & Boréus, 2015). Andra fördelar är metodens transparens och flexibilitet, vilket möjliggör att kodningsmallen kan omformuleras och revideras under tiden. Vidare är metoden behjälplig vid kartläggning av förändringar över tid gällande exempelvis frekvens och tyngdpunkt (Bryman & Bell, 2017). Dessa styrkor bedömdes vara avgörande för att kunna överblicka den stora mängd information som krävdes för att undersöka hållbarhetsredovisningens utveckling över tid samt kunna göra jämförelser mellan skilda industrier. En nackdel med metoden är dess okänslighet för att språkliga formuleringar kan inneha multipla eller skilda innebörder, vilket kan försvåra tolkandet av datan (Bergström & Boréus, 2015). Graneheim och Lundman (2004) beskriver en svårighet med den kvalitativa dimensionen, och menar att det till en viss nivå är önskvärt att forskaren adderar perspektiv i tolkning och analys av det studerade fenomenet, samtidigt som det är essentiellt att texten tillåts tala och tolkas självständigt. Genom att den kvalitativa dimensionen kompletterades med den kvantitativa frångicks detta problem i viss mån.

Företagsdokument tenderar att vara partiska och ofullständiga vilket kan resultera i ett problem där verkligheten skildras på sätt som inte är korrekt, och Denscombe (2013) belyser vikten av att inte godta dessa dokument för sanning. Då studien syftar till kartläggning av hållbarhetsredovisningens innehållsmässiga utveckling över tid, snarare än företagets faktiska hållbarhetsprestationer, föreligger dock inget problem.

2.2.3 Forskningsinstrument

Studien har baserats på “Consolidated narrative interrogation” (CONI), vilket är ett forskningsinstrument utvecklat av Beck et al. (2010) inom ramen för innehållsanalys. Författarna gör en distinktion mellan den kvantitativa och kvalitativa ansatsen, men benämner dessa för mekanistisk eller tolkande ansats. Den mekanistiska ansatsen, vilket är att likställa

vid en kvantitativ ansats, ger information om den numeriska frekvensen av exempelvis explicit uttryckta ord eller meningar, vilka därefter rankas utifrån en förutbestämd mall. Den tolkande ansatsen, vilket är att likställa vid en kvalitativ ansats, syftar till tolkning av manifest och latent innehåll samt värderar kvalitén i textmaterialet. Forskningsinstrumentet kombinerar de två ansatserna, och möjliggör en omfattande informationsinsamling där variabler kan rankas utifrån flertalet nivåer och vars innebörd senare kan tolkas och analyseras. CONI-modellen medför ett djupare angreppssätt än exempelvis en traditionellt kvantitativ innehållsanalys då den inte begränsar sig till enbart den numeriska frekvensen av exempelvis en specifik meningsenhet, utan inbegriper även tolkande och analyserande moment (ibid.). Forskningsinstrumentet argumenterades vara motiverat då det är utformat för att studera miljöredovisningar, och dess kombination av tolkande och kvantifierande moment ansågs gynnsamt för ett uppfyllande av studiens syfte.

CONI-modellen består av tre steg vilka följs i kronologisk ordning. Steg ett avser kategorisering och organisering av väsentlig information under det som Beck et al. (2010) benämner "innehållskategorier" och "underkategorier". En innehållskategori är ett sammanfattande namn för respektive definition och underkategori i en kolumn. Varje innehållskategori har en medföljande definition för att tolka informationen i korrekt kontext. En underkategori är en utvidgning av en innehållskategori och inbegriper parametrar relaterade till innehållskategorin. I steg två kodas den utvalda informationen från steg ett utifrån graden numerisk information, djup och detaljer. Kodningen består av sex olika nivåer, där en högre nivå representerar att mer numerisk information delges och där en nolla motsvarar att inget omnämnande görs, se tabell 2. Steg tre är av mekanistisk karaktär och avser numerisk frekvens av ord relaterade till underkategorierna.

Denna studie har följt CONI-modellens steg ett och två med vissa modifieringar, samt uteslutit steg tre. Motiveringen var att modellen skulle vara i linje med studiens syfte och frågeställning, vilken är avgränsad till att fokusera på den miljömässiga och sociala dimensionen av hållbarhetsbegreppet. Vilka implikationer dessa modifieringar fick på studien behandlas under avsnittet 2.5 "validitet och reliabilitet".

2.3 Urval

För att betrygga ett besvarande av frågeställningen gjordes därefter urval av industrier, företag, tidshorisont, år, land, typ av dokument, innehållskategorier och underkategorier

gjorts. Då studien primärt antar en kvalitativ ansats och syftet är att inbringa djupare förståelse för de bakomliggande faktorerna till hållbarhetsredovisningens utveckling över tid, har urval baserats på kvalitativa grunder (Bryman & Bell, 2013).

Som nämnt i bakgrunden argumenterar Beck, Campbell och Shrives (2010) för att organisationer inom samma industri och land hållbarhetsredovisar på liknande sätt då de utsätts för liknande externt tryck. För att möjliggöra undersökning av skillnader behöver därför manipulation av en av variablerna land eller industri göras (ibid.). Med detta argument som utgångspunkt valdes variabeln industri, och motiveras av att studien ämnar undersöka huruvida skillnader existerar mellan industrier, trots att de befinner sig i en kontext där de möter liknande externt tryck. Valet av de specifika industrierna gjordes till följd av att de traditionellt tillskrivits hållbarhetsrelaterade problem, exempelvis brott mot mänskliga rättigheter och försurning av skog respektive mark.

För att möjliggöra en rättvis jämförelse av industrierna har urval även gjorts med hänsyn till geografiskt läge, och valet föll på företag verksamma i Sverige. Detta rättfärdigas av faktumet att Sverige som land antas vara ett av de länder som ligger i framkant gällande hållbarhetsrapportering anpassat till FN:s 17 globala hållbarhetsmål (KPMG, 2017). Vidare baserades urvalet på företagets storlek för att säkerställa att de går att jämföra med varandra med hänsyn till miljömässig och social påverkan, resurstillgång, samt hur erkända de är på marknaden. Sex företag valdes ut att agera undersökningsobjekt, tre inom energi- respektive klädindustrin. Baserat på en sammanställning av "30 största elbolagen i Sverige", och i enlighet med nämnda urvalsfaktorer samt att de rankades vara de tre största energiföretagen, kunde Vattenfall, E.ON Sverige och Fortum konstateras utgöra lämpliga undersökningsobjekt för energiindustrin (Energimarknaden, 2016). Vad gäller företagen inom klädindustrin valdes, baserat på samma kriterier och en sammanställning av "Sveriges 500 största företag", H&M, KappAhl och Lindex Sverige (Veckans affärer, 2017).

Syftet med studien utgör skäl för att säkerställa att urvalet av företag uttalat arbetar med de 17 globala hållbarhetsmålen, och av samma anledning är det nödvändigt att företagen publicerat redovisningar med hållbarhetsrelaterat innehåll över den valda tidshorisonten, 10 år. Valet av tidshorisont har gjorts med hänsyn till att studien är tänkt att undersöka redovisningens utveckling över tid. 2008 utgör startpunkten för denna period och har valts för att få en uppfattning om hur hållbarhetsredovisningar utformades för 10 år sedan. 2013 har valts för att

få förståelse för hur företagen rapporterade åren innan hållbarhetsmålen inrättades. 2016 har valts för att målen vid den tidpunkten precis tillkommit och 2017 för att möjliggöra en mer rättvis bild över huruvida företags redovisning påverkats av hållbarhetsmålen då de vid denna tidpunkt fått mer kännedom om dess existens.

Dokumenterna vilka ligger till grund för den insamlade datan har för H&M, Lindex och E.ON Sverige bestått av hållbarhetsredovisningar under samtliga år. 2008 och 2013 publicerade Vattenfall och KappAhl hållbarhetsredovisningar, och under 2016 samt 2017 var dessa istället i form av integrerade års- och hållbarhetsredovisningar. Fortum delgav 2008 en integrerad års- och hållbarhetsredovisning, och under övriga angivna år hållbarhetsredovisningar. Då vissa av dokumenten enbart fanns tillgängliga på engelska, utformades en engelsk motsvarighet till kodningsmallen och översättningar till svenska var därav nödvändigt. Implikationerna av detta delgav under avsnittet 2.5 “validitet och reliabilitet”.

2.4 Utformning av CONI-modell, datainsamling och bearbetning av empiriskt material

För att möjliggöra insamlandet av det empiriska materialet reviderade och utformade författarna av denna studien CONI-modellens innehålls- respektive underkategorier, se tabell 1 “innehållskategorier och underkategorier”. Urvalet av de miljömässiga innehållskategorierna och medföljande definitioner har tagits från den ursprungliga CONI-modellen, och innehållskategorin för utsläpp delades upp i kategorierna; utsläpp i luft, utsläpp i vatten, utsläpp av avfall och utsläpp på land, och detta för att bättre spegla utvecklingen. Avseende den sociala dimensionen hämtades tre innehållskategorier med tillhörande definitioner från ramverket ISO 26000; mänskliga rättigheter, arbetsmiljö samt samhällsengagemang och utveckling. Detta då ISO 26000 definierar riktlinjer för socialt ansvarstagande (ISO, u.å.). Urvalet av de sociala innehållskategorierna värderades utifrån väsentlighet, och avsåg ringa in de sociala aspekter som kunde tänkas beröra de valda industrierna. Vidare kompletterades den sociala dimensionen med tre innehållskategorier, en vilken avser upplysningar, en avseende press från påtryckande grupper samt en avseende övrig information. Kompletteringen gjordes för att säkerställa att modellen var uttömmande och att jämförelser mellan de miljömässiga och sociala dimensionerna kunde göras. Underkategorierna är på samma sätt hämtade från CONI-modellen, respektive ISO 26001 för respektive dimension, se tabell 1 “innehållskategorier och underkategorier”. Dessa var vägvisande vid sortering av relevant respektive irrelevant information. Som tidigare nämnts testades CONI-modellen före insamlingen av det empiriska materialet, och således

definierades samtliga innehålls- respektive underkategorier på förhand, och ingen revidering gjordes därefter.

Tabell 1: Innehållskategorier och underkategorier

Innehållskategori/kod	Definition	Underkategori
Miljö GEN	Allmänna miljörelaterade upplysningar: något omnämmande avseende miljöpolicy eller miljöhänsyn	1. Allmänt omnämmande 2. Syfte 3. System och processer 4. Riktlinjer 5. Initiativ 6. Resultat t.ex. erhållna utmärkelser 7. Något uttalande om långsiktighet
UTS LU	Föroreningsrelaterade omnämmanden av utsläpp i luft	1. Luft a. Utsläpp b. Åtgärder / Mål
UTS V	Föroreningsrelaterade omnämmanden av utsläpp i vatten	1. Vatten a. Påverkan b. Åtgärder / mål
UTS A	Föroreningsrelaterade omnämmanden av utsläpp av avfall	1. Avfall a. Påverkan b. Kontroll / reduktion c. Återvinning
UTS LA	Föroreningsrelaterade omnämmanden av utsläpp på land	1. Land a. Utsläpp b. Åtgärder / mål
AKT	Miljörelaterade aktiviteter	1. Utbildning av personal 2. Involvering i projekt 3. Sponsring
ENE	Energirelaterade omnämmanden	1. Påverkan 2. Använd, utveckling, utforskning av alternativa energikällor
PRESS	Påtryckande grupper	1. Aktieägare 2. Övriga intressenter a. FN b. Leverantörer c. Kunder 3. Regering
ÖVRIGT	Annan information avseende miljömässiga aspekter som inte passar ovanstående kategorier	

Social GEN	Allmänna upplysningar avseende sociala dimensioner: något omnämmande avseende policy eller hänsyn till sociala frågor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Allmänt omnämmande 2. Syfte 3. Ledningssystem & processer 4. Riktlinjer 5. Initiativ 6. Mål <ol style="list-style-type: none"> a. Identifiera b. Förebygga 7. Resultat t.ex. erhållna utmärkelser 8. Något uttalande om långsiktighet
MR	Omnämmanden avseende mänskliga rättigheter vilket inkluderar en respekt för civila, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mänskliga rättigheter 2. Diskriminering <ol style="list-style-type: none"> a. Allmänt omnämmande b. Kön c. Funktionsnedsatta d. Etnicitet e. Övrigt utsatta grupper
AM	Arbetsmiljö: relaterade policys och socialt hänsynstagande	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arbetsvillkor <ol style="list-style-type: none"> a. Allmänt omnämmande b. Fackliga rättigheter c. Barnarbete 2. Hälsa och säkerhet <ol style="list-style-type: none"> d. Identifiera e. Förebygga
SAU	Samhällsengagemang och utveckling: ett uppmärksammande av relationen mellan organisation och samhälle	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sociala projekt 2. Förebyggande åtgärder 3. Något uttalande om långsiktighet 4. Utbildning och kultur
PRESS	Påtryckande grupper	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktieägare 2. Övriga intressenter <ol style="list-style-type: none"> a. FN b. Leverantörer c. Kunder 3. Regering
ÖVRIGT	Annan information avseende sociala aspekter som inte passar ovanstående kategorier	

Vid insamling av det empiriska materialet, vilket var i form av utdrag från de valda företagens hållbarhetsredovisningar, bearbetade författarna samtliga individuellt. Därefter jämfördes resultaten inför det slutgiltiga urvalet, av vilken som ansågs relevant eller ej, vilket gjordes gemensamt. I genomförandet av insamlingen användes sökfunktionen i programmet ”förhandsvisning”, version 8.0 för Mac OS X, och redovisningarna har granskats genom att den definierade termen för respektive underkategori har använts som sökord. Exempelvis har för innehållskategorin “UTS A”, vilken definieras som “föroreningsrelaterade omnämmanden av utsläpp av avfall”, sökordet tillika underkategorin “återvinning” använts. Vidare har även utdrag inkluderats om exempelvis synonymer till sökordet använts eller om ett utdrags latent innehåll är i överensstämmelse med det ursprungliga sökordet. Bedömningen för vad som skulle inkluderas gjordes utifrån den angivna informationen som delges i definitionerna till

underkategorierna i tabell 1 “innehållskategorier och underkategorier”. Exempelvis, inkluderades utdrag som nämnde ordet återbruk, vilket kan tillskrivas vara en synonym till ordet återvinning. Därefter sparades de valda utdragen i separata dokument för respektive företag och år.

Andra steget i datainsamlingen följer CONI-modellens andra steg och utgjordes av att koda den insamlade utdragen utifrån tabell 2 “kodningsmall”, bestående de sex nivåer vilka Beck et al. (2010) definierat. Den kodningsmall som användes är identisk med originalmodellen och har översatts från engelska. Även här kodade författarna datan individuellt och jämförde därefter utfallen, och diskuterade eventuella meningsskiljaktigheter. Vid kodning av utdragen bedömdes dessa separat och därefter tilldelades en nivå utifrån kodningsmallens definitioner för respektive nivå. Nivån på upplysningarna förklarar graden av kvantitativ och kvalitativ information, där exempelvis upplysningar på nivå ett enbart avser omnämmanden i kvalitativa termer.

Tabell 2: Kodningsmall

Nivå av upplysning	Definition
0.	Inga upplysningar som adresserar problemet till kategoridefinition. Inget omnämmande.
1.	Upplysningar adresserar problemet relaterat till kategoridefinition, endast ett omnämmande och få detaljer: berättande termer.
2.	Upplysningar adresserar problemet relaterat till kategori och tillför mer detaljer: berättande termer.
3.	Upplysningar adresserar problemet relaterat till kategori på ett numeriskt sätt, och delger numerisk information: kvantitativa termer.
4.	Upplysningar adresserar problemet relaterat till kategoridefinition på ett numeriskt sätt och inkluderar kvalitativa förklaringar: berättande och kvantitativt. Innehåller extra detaljer och förklaringar av den numeriska informationen.
5.	All numerisk information inom kategorin inklusive kvalitativa uttalanden som speglar jämförelser: berättande, kvantitativ och jämförbart

Avseende det tredje steget i CONI-modellen har studien avvikit från originalmodellen, genom att enbart kvantifiera de utvalda och kodade utdragen från steg två. Detta ansågs nödvändigt för få förståelse för potentiella bakomliggande motiv till utvecklingen över tid. Motivet till

detta var för att frekvensen av nivåerna på upplysningarna skulle kunna användas för att analysera relationen mellan företagens delgivna information och kvalitén på utdragen. Exempelvis möjliggjorde detta analys kring varför det för Vattenfall 2017, för innehållskategorin GEN, av de totala 81 utdragen gjordes 57 omnämmanden på nivå 1 och enbart 1 omnämmande på nivå 5. Se tabell 3 “Typexempel på upplysningar av nivå 1-5, Vattenfall 2017” . För varje företag och år samt för varje underkategori har frekvensen av respektive nivå sammanställts, och lagts in separata Excel-dokument. Då antalet underkategorier varierar mellan innehållskategorierna och ge missvisande svar, har därför frekvenserna sammanställts först utifrån respektive nivå av upplysning, och vidare efter innehållskategori och år. Avslutningsvis har det kvantifierade empiriska materialet omvandlats till diagram för att ge en lättöverskådlig bild av utvecklingen över tid. Under det avslutande steget har författarna suttit tillsammans och sammanställt resultatet, och genomfört kontrollräkningar.

Tabell 3: Typexempel på upplysningar av nivå 1-5, Vattenfall 2017

Innehålls kategori	Nivå av upplysning (1-5)	Typexempel	Frekvens
GEN	1	<i>”Vattenfalls ambition är att vara Nummer ett för miljön och vara erkänd för detta”</i>	57
	2	<i>”Investeringar i förnyelsebar energi: Vattenfall förväntas spela en ledande roll i användningen av förnybara energikällor, med syftet att minska CO2-utsläppen och säkra en långsiktig energiförsörjning. Andelen energi som produceras från förnybara energikällor ökar genom en kraftfull investeringsplan. Satsningar inom forskning och utveckling (FoU) siktar mot att utveckla potentiella storskaliga kommersiella lösningar”</i>	19
	3	<i>”Målet är en produktivetsförbättring på 11% från 2006 till 2010, motsvarande en kostnadsänkning med fem miljarder SEK. Det långsiktiga målet är att tillhöra den övre kvartilen i branschen”</i>	3
	4	<i>”Vattenfalls ambition är att utveckla produktionsportföljen för att uppfylla det långsiktiga målet att minska CO2 -utsläppen per producerad energienhet i den egna verksamheten med 50% till år 2030 jämfört med 1990. Detta kommer att göras genom att ersätta gammal kapacitet, investera i förnybar energi och kärnkraft, samt genom koldioxidminskande åtgärder i befintliga anläggningar”</i>	1
	5	<i>”Målet är att minska CO2- utsläppen med 2% i egen verksamhet från 2009 till 2011, vilket motsvarar två miljoner ton. Det långsiktiga målet är att halvera CO2-utsläppen per producerad enhet el och värme i egen verksamhet fram till 2030, jämfört med 1990 års nivå”</i>	1

Efter att datan samlats in, genomfördes en analys av de framkomna resultatet med hjälp av teorierna presenterade i den teoretiska referensramen och tidigare forskning. Resultatet och analysen presenteras i studien under två skilda avsnitt och detta för att tydliggöra distinktionen mellan dem.

2.5 Validitet och reliabilitet

Kvalitén hos en studie fastställs traditionellt utifrån graden av validitet och reliabilitet. Då den kvalitativa ansatsen är av mer komplex karaktär jämfört med den kvantitativa ansatsen föreslår Bryman och Bell (2017) att kvalitén i kvalitativa studier bör utvärderas utifrån trovärdighet och äkthet, där trovärdigheten representeras av fyra centrala kriterier: tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering. Validitetsbegreppet avser studiens giltighet, och syftar till studiens förmåga att undersöka det som den påstår sig undersöka, vilket inbegriper tillförlitlighet och överförbarhet. Pålitlighet är att jämföra med reliabilitet och avser studiens potential att replikeras. God reliabilitet karaktäriseras av att resultatet av en viss studie är tillförlitligt, och att det vid upprepning blir samma oberoende av vem forskaren är. Vidare speglas kvalitén av studiens konfirmering, med andra ord, studiens objektivitet (ibid.). Nedan följer en utvärdering av studiens tillförlitlighet med hänsyn till nämnda kriterier.

Redovisningsramverket Global Reporting Initiative (GRI) består av riktlinjer, tänkta att guida företagens redovisning av hållbarhet (Global Reporting, u.å.). 2013 redovisade samtliga av studiens valda företag, bortsett från E.ON, i linje med ramverket. E.ON har inte under något år för den valda tidshorizonten redovisat i enighet med ramverket. Då studien främst syftar till kartläggning av de globala hållbarhetsmålen påverkan, och då företagen redovisat enligt GRI-principerna såväl före som efter implementeringen av hållbarhetsmålen, anser författarna att GRI inte är någon nämnvärd påverkansfaktor i besvarandet av studiens frågeställning, och har därav uteslutits.

En fördel med innehållsanalys är faktumet att den följer en standardiserad kodningsmall vilket förenklar replikering av studien samt säkerställer pålitligheten. Då författarna innan genomförande av studien var obekanta med innehållsanalys och CONI-modellen utfördes i tidigt stadiet en grundläggande utvärdering av forskningsinstrumentet och dess utformande för att få god förförståelse. Detta gjordes genom att författarna till studien gemensamt prövade sig

fram med hjälp av testmodeller vilka diskuterades samt reviderades innan den slutgiltiga modellen fastställdes. Således prövades denna i mindre skala innan denna applicerades vilket stärker studiens tillförlitlighet. CONI-modellen, vilken är utformad för att granska miljöredovisningar har publicerats i "British Accounting Review", samt har tidigare använts för att genomföra liknande studier, vilket stärker tillförlitligheten.

Vid revidering av den ursprungliga CONI-modellen kan antas att den vetenskapliga förankringen försvagas, och för att öka tillförlitligheten har erkända ramverk såsom ISO 26000 använts vid utformandet av innehållskategorierna. Då modellen, liksom vissa av de studerade företagsdokumenten, översatts från engelska till svenska, finns en ökad risk för feltolkningar. För att i högsta mån undvika detta har författarna till studien gemensamt översatt modellen samt diskuterat eventuella språkliga oklarheter vid granskning av dokumenten. Vidare har författarna nogsamt presenterat studiens metodval, tillvägagångssätt samt utformandet av CONI-modellen för att främja studiens trovärdighet och äkthet. Resultatets tillförlitlighet underbyggdes bland annat av att en instruktionsmanual utformades avseende insamling, utvärdering och analys av den empiriska datan. Manualen syftade till att säkerställa god rutin, undvika missförstånd samt att författarna skulle vara införstådda med processen. Författarna har efter bästa förmåga konfirmerat studien genom att inom ramen för valt tillvägagångssätt, initialt bearbetat det empiriska materialet individuellt. Således har personliga åsikter och förutsättningar undvikits, och studien försäkrats mot subjektivitet.

För att komplettera kvalitativa metoders kvalitet föreslår Bryman och Bell (2017) triangulering som en metod för att försäkra kvalitén. Författarna till denna studie hade i enighet med Bryman och Bell (2017) kunnat jämföra resultat från innehållsanalysen med exempelvis intervjuer. Då syftet med studien är att undersöka hållbarhetsredovisningarnas manifesta och latent innehåll utifrån det som faktiskt redovisas, är författarna av uppfattningen att intervjuer hade kunnat färga författarnas uppfattning av ett specifikt företag och följaktligen deras hållbarhetsredovisning. Av denna anledning fattades beslut om att inga intervjuer skulle genomföras. Bryman och Bell (2013) menar att komplexiteten som utgörs av de kontextuella förutsättningarna, vilka beskrivits ovan, kan försvåra möjligheten att på ett korrekt sätt replikera en undersökning av kvalitativ karaktär, tillika denna studie.

3. Teoretisk referensram

I detta avsnitt kommer teorier tänkta att förklara samspelet mellan företags omgivning och organisatoriskt beteende, kopplat till hållbarhetsprestationer tillika hållbarhetsredovisning, presenteras. Dessa utgör det ramverk vilket kommer ligga till grund för analys och besvarande av forskningsfråga. Inom området för valt teoretiskt ramverk kommer inledningssvis intressentteorin presenteras och hur detta kan kopplas till legitimitet, följt av institutionell teori och de närliggande skolorna beträffande isomorfism och organisatorisk strategisk respons på externa krafter, för att avslutningsvis redovisa innebörd samt motiv till prosocialt beteende.

3.1 Intressentteorin

Ljungdahl (1999) menar att en av de främsta teorierna som redogör för kopplingen mellan företag och dess hållbarhetsredovisning är intressentteorin. Den klassiska aktieägarteorin argumenterar för att organisationer enbart tjänar till ett syfte, att vinstmaximera till förmån för aktieägarna (Friedman, 1970). I kontrast till detta argumenterar intressentteorin för att företag har en skyldighet att tillgodose andra aktörers intressen, så kallade intressenter, eftersom de är beroende av fungerande relationer till dessa för sin värdeskapande process (Freeman, 2010). Då intressenters medvetenhet kring hållbarhet vuxit sig påtaglig de senaste åren har hållbarhetsredovisning hamnat alltmer i fokus, och är för företag tänkt att fungera som ett verktyg att i text kommunicera sina hållbarhetsprestationer (Sweeney & Coughlan, 2008). Hållbarhetsredovisning blir således ett sätt för organisationer att hantera sina intressentrelationer (ibid.)

Indelning av intressenter beroende på dess karaktär har gjorts av bland annat Clarkson (1995). Författaren myntade begreppen primära och sekundära intressenter, där det första kategoriserar de vars ömsesidiga beroendeförhållande är av avgörande betydelse för företagets överlevnad, exempelvis kunder och aktieägare. De sekundära intressenterna är de som påverkar eller påverkas av företagets verksamhet där det dock inte föreligger något ömsesidigt beroendeförhållande (ibid.) Intressentteorin gör det möjligt att identifiera vilka intressenter företag anser har mest förhandlingskraft och därför även störst betydelse för dess överlevnad (Ljungdahl, 1999). Hur organisationer väljer att redovisa sina hållbarhetsprestationer kan därav komma att anpassas för att påverka betydande intressenters uppfattning om företaget (ibid.)

3.1.1 Legitimitetsteorin utifrån ett intressentperspektiv

Mellan företag och dess omvärld existerar det enligt Deegan (2002) ett socialt kontrakt. Genom att upprätthålla det sociala kontraktet accepteras och därav legitimeras företaget av dess intressenter. Således är legitimitet vad som avgör ett företags möjlighet att överleva (ibid.). Det ligger därför i företagets intresse att verka inom ramarna för vad som kan anses vara socialt accepterat, för att på så sätt upprätta, vidhålla eller återställa sin legitimitet (O'Donovan, 2002). Det är skäligen motiverat att företag kommunicerar sina hållbarhetsprestationer till det samhälle inom vilket de verkar för att uppfattas mer transparent och därmed mer legitimt (ibid.).

Jonäll och Rimmel (2016) påtalar en koppling mellan informationsgivning avseende redovisning och legitimitetsteorin, där informationsgivning är ett sätt att anskaffa och upprätthålla legitimitet. Legitimitetsteorin är ett sätt att förklara på vilken nivå företag delger frivilliga upplysningar i sina hållbarhetsredovisningar (ibid.). Deegan och Unerman (2011) understryker att ett företag kan vinna legitimitet genom att delge frivillig information i sina årsredovisningar. Att delge frivillig information möjliggör att omvärlden kan utvärdera huruvida företaget agerar i linje med dess förväntningar (Jonäll & Rimmel, 2016).

3.2 Institutionell teori

“Institutioner är spelets regler i ett samhälle, eller mer formellt, de av människan utvecklade restriktioner som formar mänsklig interaktion” (North, 1990, s.3, översatt från engelska till svenska)

Institutionell teori förklarar den process vilken formar etablerade normer och regler inom en viss social kontext, så kallade institutioner. Institutioner är därmed att likställa vid en konvention vilken guidar mänskligt beteende och repetitivt beteendemönster (NE, u.å.b). Externa tryck inom ett visst organisatoriskt fält bildar formella och informella, vedertagna konstruktioner vilka fungerar som riktlinjer för organisatoriskt beteende (Higgins & Larrinaga, 2014). På grund av den sociala kontextens existens konfronteras således företag av institutionella krafter, vilka de mer eller mindre medvetet rättar sin verksamhet efter (Oliver, 1991). Anledningen till att organisationer accepterar eller frångår vissa beteenden, är för att undvika legitimitetshot (Deephouse, 1999). Organisationer vilka förbiser vikten av institutionalisering tenderar att i lägre grad accepteras av intressenter vilket försämrar företagets överlevnadsförmåga (Bansal, 2005).

Den institutionella teorin har enligt Jonäll och Rimmel (2016) framgångsrikt nyttjats inom spektrat för redovisningsforskning för att kartlägga påtryckningar vilka styr företags handlingar och beslut. En anledning till att delge hållbarhetsrelaterad information samt publicering av hållbarhetsredovisning är ett sätt att förhålla sig till formella och informella samhälleliga konstruktionerna, för att upprätthålla och skapa legitimitet. Jonäll och Rimmel (2016) konstaterar att omvärldsfaktorer, exempelvis ekonomiska, politiska och sociala faktorer, är det som främst influerar redovisningssystem och informella konstruktioner såsom praxis. Att skillnader på nationell och internationell nivå uppstår i redovisningssystemen kan således förklaras av dessa omvärldsfaktorer (ibid.).

3.2.1. Isomorfism

DiMaggio och Powell (1983) förklarar varför organisationer tenderar att efterlikna varandra. Snarare än att fatta rationella, välgrundade och verksamhetsspecifika beslut, tycks organisationer efterfölja normer inom det organisatoriska fältet som ett sätt att uppfattas som legitima. Med organisatoriskt fält avses det område inom vilket företag med liknande egenskaper verkar, och vilka kan antas svara på externa krafter på liknande sätt på grund av att det föreligger ett beroendeförhållande mellan dem. Fenomenet isomorfism förklaras enligt författarna vara en respons på tre identifierade mekanismer, så kallade isomorfa processer. Tvingande isomorfism uppkommer på grund av ett existerande beroendeförhållande mellan företaget och den externa kraften och kan ske i form av formell- eller informell reglering. Företaget kan då tvingas efterlikna det som efterfrågas på grund av exempelvis politiskt inflytande för att undvika legitimitetsproblem. Mimetisk isomorfism avser hur en organisation som befinner sig i en kontext med osäkerhet, mer eller mindre avsiktligt imiterar en annan organisation. Normativ isomorfism förklarar att efterliknelse är sammankopplat med professionalisering, vilket tar sig uttryck i formell utbildning och professionella nätverk, vilka i sin tur främjar normativa standarder (ibid.).

Vad gäller hållbarhetsrapportering kan teorin sägas ge svar på underliggande faktorer vilka påverkar hur, och om, företag redovisar, samt delger en förklaring till varför företag inom samma organisatoriska fält redovisar mer likt. Jonäll och Rimmel (2016) sammankopplar bland annat redovisning till den tvingande isomorfa processen, där företag tvingas efterfölja lagar och krav, exempelvis lagen om hållbarhetsredovisning eller utsläppslagar. Vidare ger Aras och Crowther (2008) exempel på hur den mimetiska isomorfa processen kan ta sig

uttryck. Att imitera företag med framstående hållbarhetsredovisningar kan leda till ökad legitimitet, och som ett resultat av detta, ökade konkurrensfördelar (ibid.).

3.2.2. Strategiska svar på externa krafter

En förklaring till varför organisationer förefaller att utforma olika hållbarhetsstrategier, trots att de möter motsvarande externa krafter, har enligt Oliver (1991) sin grund i att organisationer, svarar på dessa krafter olika. Författaren har identifierat fem strategiska svar, vilka speglar en skala med passiva/aktiva åtgärder, där den förstnämnda är den mest passiva och den sistnämnda mest aktiv. Att företag svarar med samtycke kan göras mer eller mindre medvetet, genom att imitera eller efterfölja de externa krafterna. Kompromiss kan användas för att balansera interna och externa intressen eller för att mildra klagomål genom förändringar. Undvika gör företag genom att införliva löften vilka de inte har för avsikt att hålla, alternativt minska externa granskningar, eller lämna det organisatoriska fältet. Trots, kan ta form genom att organisationen gör motstånd mot den yttre kraften eller attackerar källan till den uppkomna kraften. Slutligen syftar manipulation till att aktivt modifiera kraften genom att antingen samordna företaget och institutionen, påverka den allmänna branschuppfattningen eller ta kontroll över det externa trycket (ibid.).

Oliver (1991) menar att hur ett företag svarar på externa krafter beror på fem faktorer. Orsaksfaktorn förklarar att ett företag anpassar sig på grund av legitimitet- eller effektivitetsskäl. Vem det är som sätter press och vilken form av intressentrelation som föreligger påverkar också. Vidare beror responsen på om pressen som ställs på företaget går i linje med dess mål och värderingar eller om företagets frihet påverkas. Ytterligare faktorer är huruvida pressen är lagstadgad eller frivillig, om förutsättningarna är osäkra eller intressenterna till stor grad är sammanlänkade (ibid.).

Inom ramen för institutionell teori handlar ett företags strategiska svar om att ta hänsyn till omvärldens förväntningar för att erhålla legitimitet (Deephouse, 1999). Utöver externa tryck påverkas redovisningssystemet av interna faktorer (Jonäll & Rimmel, 2016). De interna faktorerna formar hur företag, inom ramen för den egna verksamheten, hanterar externa tryck, vilket i sin tur påverkar redovisningssystemet och följaktligen vilka upplysningar som delges (ibid.). Således kan att företag utformar hållbarhetsstrategier förklaras med hjälp av institutionella processer och intressentteori, medan hur dessa utformas snarare förstås genom hur företaget strategiskt responderar till krafterna.

3.3 Prosocialt beteende och social prestige

Bénabou och Tirole (2010) förklarar prosocialt beteende och kartlägger bakomliggande motiv. Prosocialt beteende består av en komplex sammansättning av ömsesidigt beroende motiv, där möjligheten till social prestige är ett primärt incitament till prosocialt engagemang. Ett annat bakomliggande motiv är självbilden, där den interna och externa perceptionen, vilken styr handlingar, i förlängningen blir ett sätt för att övertyga sig själv och andra om den altruistiska agendan. Författarna redogör för relationen mellan graden av publicitet och motiven bakom handlingar. Implikationen är att högre grad av publicitet medför att handlingar tenderar att motiveras av social prestige. Ett annat motiv är de signaler en specifik handling utstrålar. Handlingar som tillskrivs prestige och status utifrån rådande normer tenderar att väljas framför handlingar, som i realiteten bidrar med större nytta, men som inte värderas på samma sätt eller är lika synliga för allmänheten. Vidare menar författarna att ett ansenligt beteende i en kontext anses rättfärdiga ett mediokert beteende i en annan kontext. Exempelvis rättfärdigar moraliskt och önskvärt beteende i ett sammanhang icke-moraliska handlingar i andra sammanhang. Avslutningsvis redovisar författarna att prosocialt engagemang med altruistiska motiv i utgångsläget premieras, medan aktörer som avstår får lida för sitt icke-engagemang. När prosocialt engagemang normaliseras och fler konvergerar mot socialt ansvarsfullt beteende resulterar det i urholkad ära och att konsekvenserna ökar för de som avstår från prosocialt engagemang (ibid.).

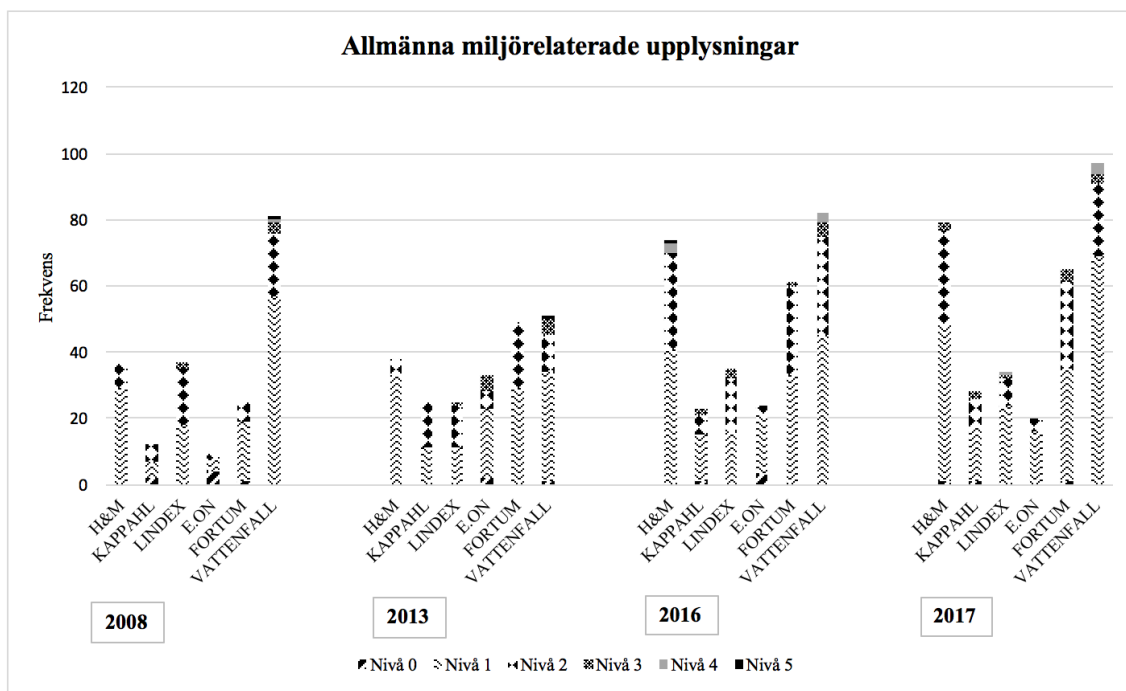
Hållbarhetsredovisningarnas utformning kan användas som ett verktyg för att influera omvärldens inställning till företaget (Cormier & Gordon, 2001). Exempelvis påtalar Jonäll och Rimmel (2016) att företag ser en möjlighet i att redovisa åtgärder relaterade till uppmärksammade hållbarhetsproblem för att tillbakavisa ogynnsam publicitet. En annan studie pekar på att när företag har en negativ påverkan avseende en dimension av hållbarhetsbegreppet, exempelvis miljön, har företag en benägenhet att redovisa de områden där en positiv påverkan återfinns (Mitnick, 2000). Exempelvis kan således energiföretag kompensera för att de inte redovisar fullt om miljörelaterade problem genom att i högre utsträckning redovisa sina välgörenhetsprojekt (ibid.).

4. Resultat från insamlad data

I följande avsnitt presenteras empirin för studien, vilken är uppdelad i två delar. Den första avser den miljömässiga dimensionen, och behandlar dess innehållskategorier, kategori för kategori. Den andra delen avser den sociala dimensionen vilken på samma sätt redogör för dess innehållskategorier. I avsnittet syftar termen "industrierna" till kläd- respektive energiindustrin och följaktligen avser termen "företagen" de valda företagen. Diagrammen visar fördelningen mellan antalet upplysningar för respektive nivå, företag och år. Åren presenteras i kronologisk ordning från vänster till höger.

4.1 Miljömässiga dimensioner

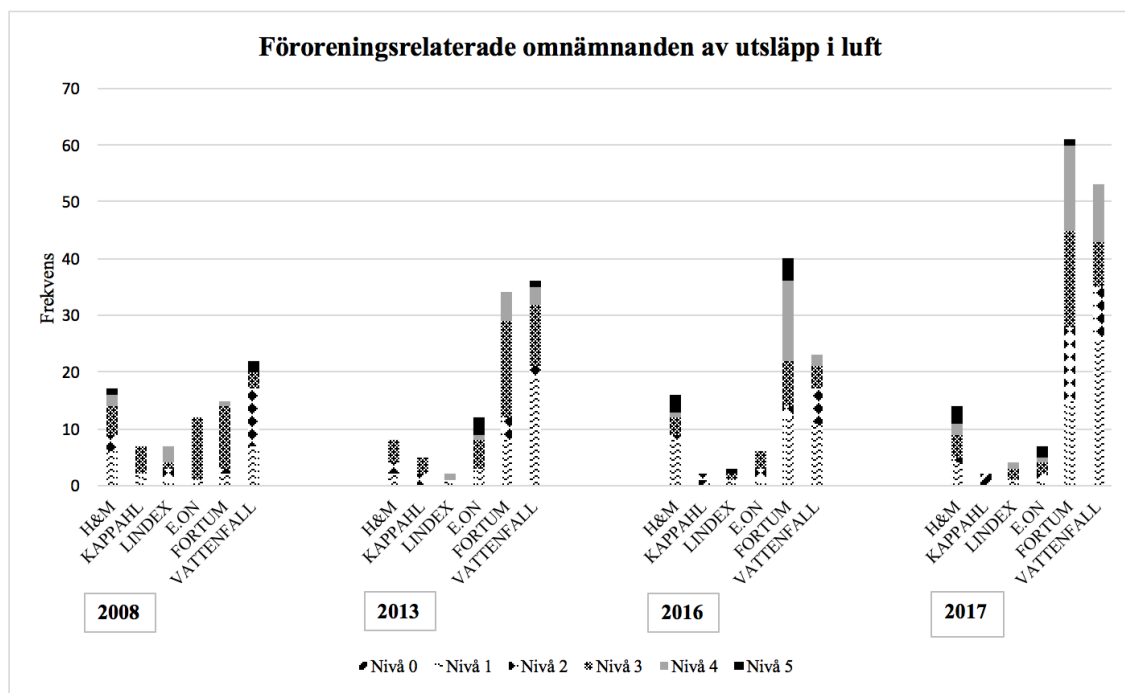
4.1.1 Allmänna miljörelaterade upplysningar

Diagrammet för innehållskategorin "GEN" presenterar i vilken utsträckning företagen delger upplysningar relaterade till miljöpolicy och miljöhänsyn. Från diagrammet går det utläsa att få nollor återfinns, och de underkategorier dessa primärt representeras av är "initiativ" och "utmärkelser". För energiindustrin är förhållandet mellan nivåerna och frekvensen relativt stabil. I jämförelse kan det för klädindustrin urskiljas att förhållandet mellan nivåerna och frekvensen har förändrats över tid. För 2016 och 2017 återfinns mer upplysningar på nivåerna tre, fyra och fem till skillnad från 2008 och 2013. Gemensamt för industrierna är dock att företagen redovisar de generella underkategorierna i mer kvalitativa termer, och i regel presenteras vaga utlovarna med målände beskrivningar och få detaljer, snarare än konkreta

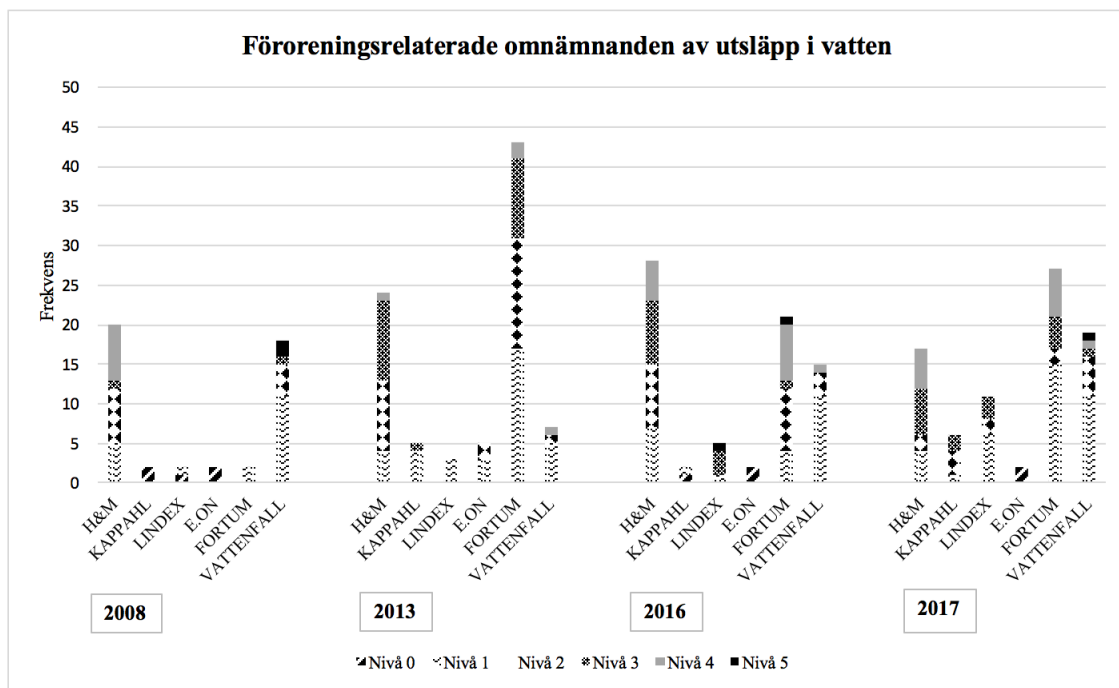
mål och siffror. Sammantaget går det för båda industrierna att över tid urskilja en viss ökning avseende frekvensen av upplysningar. Från och med 2016 redovisar samtliga företag att de arbetar med hållbarhetsmålen under underkategorin “riktlinjer”.

4.1.2 Föroreningsrelaterade omnämmanden av utsläpp i luft

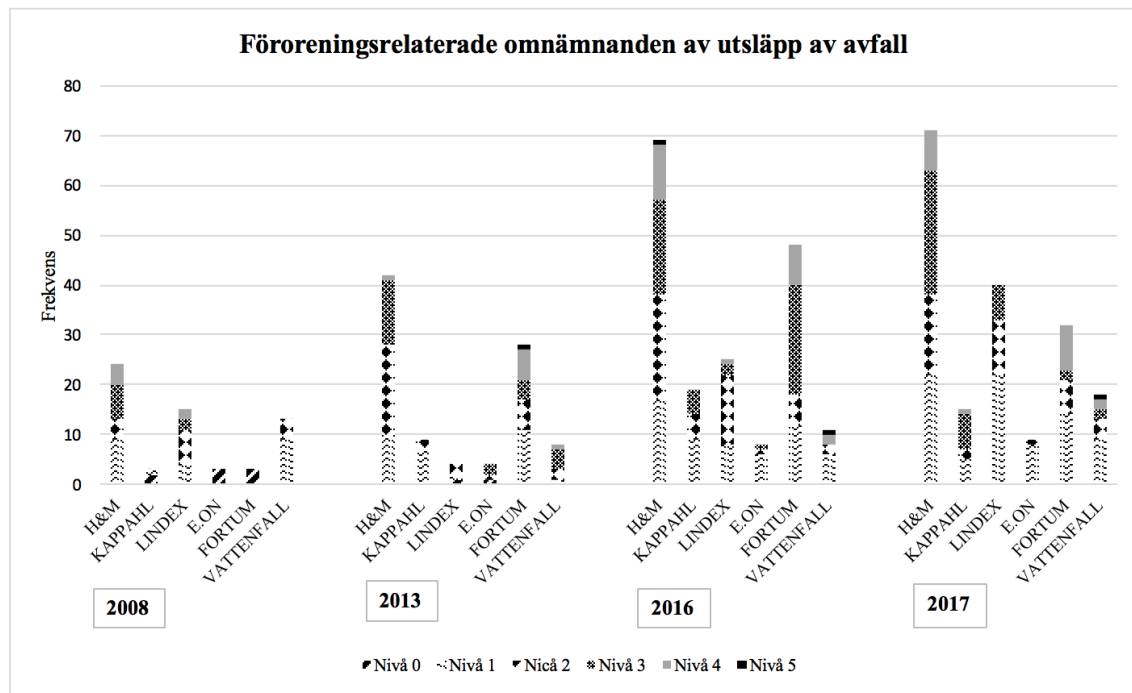
Diagrammen för innehållskategorin “UTS LU” avser luftrelaterade utsläpp, och det går att utläsa att energiföretagen behandlar kategorin i större utsträckning än klädföretagen, med undantag för H&M vilka presenterar mer än E.ON. Frekvensen av upplysningar kan för två av energiföretagen utläsas tillta vid jämförelse av 2008 och 2017. Likaså kan för 2008 och 2017 urskiljas att upplysningarna presenteras i mer kvantitativa termer, och därmed är andelen upplysningar på nivåerna tre, fyra och fem större. I motsats delger klädföretagen mindre frekvens av upplysningar 2017 än de gjorde 2008, dock är nivån relativt stabil över tid. Vid jämförelse av frekvens relaterad till underkategorierna “åtgärder/mål” och “påverkan” går det för båda industrierna att utläsa mer upplysningar om åtgärder eller mål än påverkan. Information som delges inom denna kategori är till största del representerad av koldioxidrelaterade omnämmanden. Klädföretagen redovisar denna påverkan främst i kvalitativa termer, medan energiföretagen i högre utsträckning delger upplysningar av kvantitativ karaktär. Sammanfattningsvis går det för industrierna att urskilja en relativt jämn utveckling över tid.

4.1.3 Föroreningsrelaterade omnämningar av utsläpp i vatten

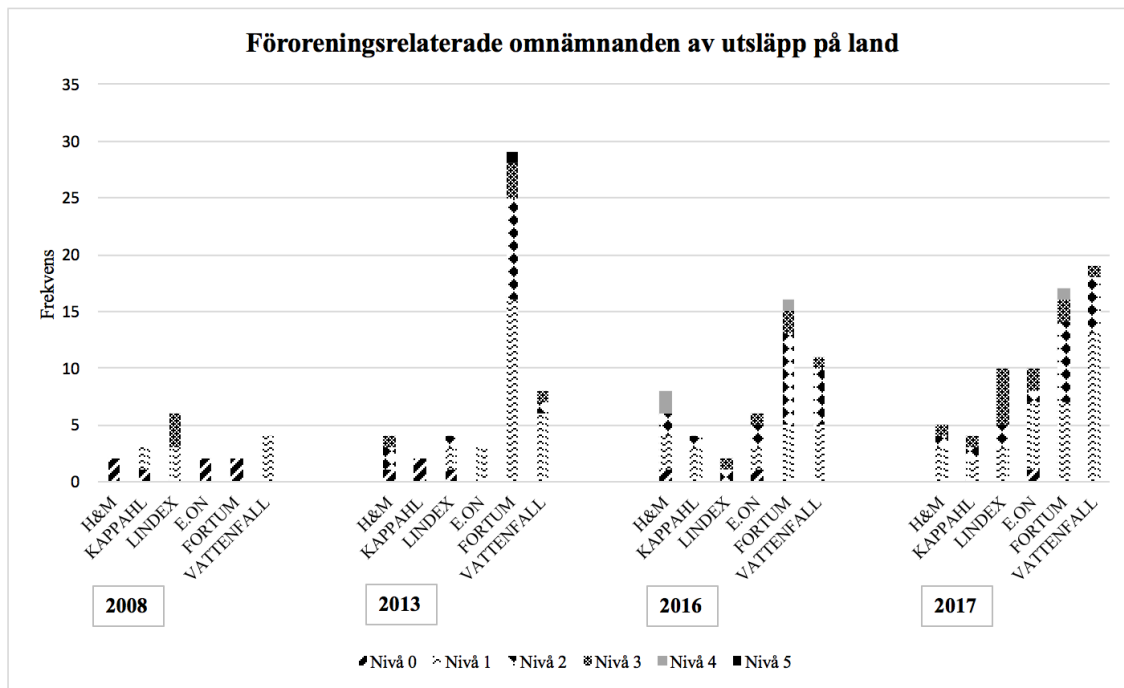
Diagrammen för innehållskategorin “UTS V” syftar till vattenrelaterade utsläpp. Det går att utläsa att företagen inom båda industrierna redovisar kategorin i viss utsträckning, vilket visar sig speciellt tydligt 2008. Den främsta utvecklingen kan urskiljas för Fortum från 2008 till 2013, där upplysningarna går från nästintill obefintliga till att skjuta i höjden. Vad industrierna redovisar om i denna kategori skiljer sig innehållsmässigt. Energiföretagen fokuserar i stor utsträckning på åtgärder relaterade till biologisk mångfald, och klädföretagen på vattenoptimering vid bomullsproduktion. Delgivna upplysningar är för energiföretagen till största del representerade av underkategorin ”påverkan” och presenteras på högre nivåer under 2016 och 2017. I jämförelse redovisar klädföretagen huvudsakligen information relaterad till underkategorin “åtgärder”, och informationen är under 2016 och 2017 på högre nivåer. Generellt går det av diagrammen att utläsa en viss utveckling både avseende frekvens och nivå.

4.1.4 Föreningensrelaterade omnämningen av utsläpp av avfall

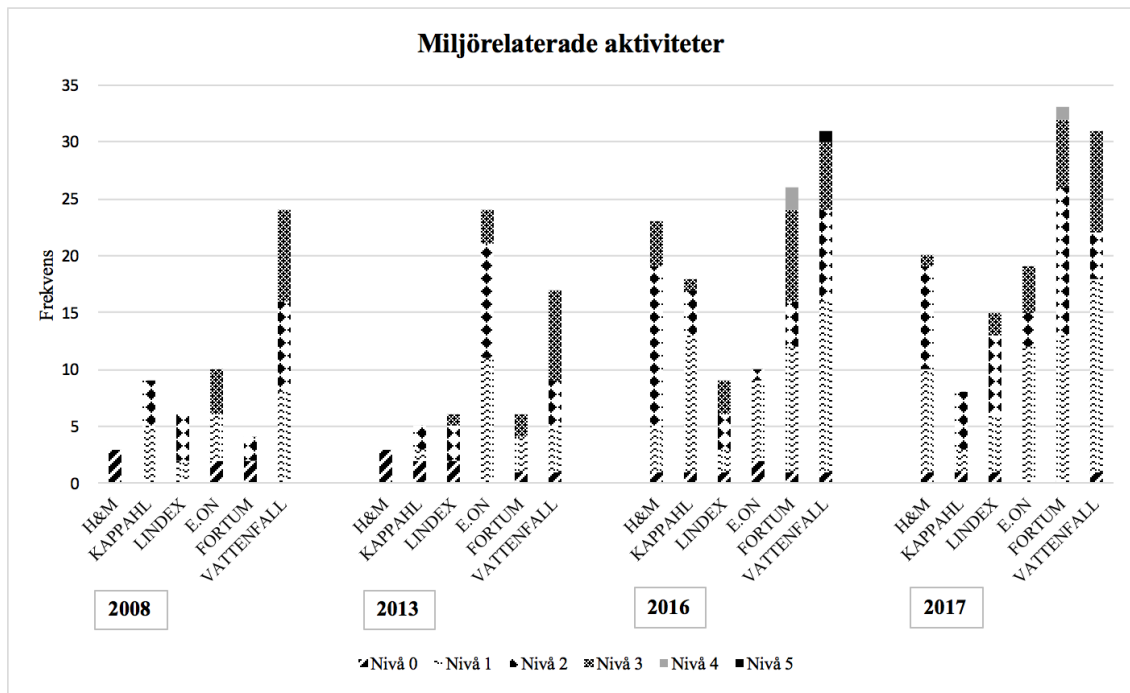
Diagrammet för innehållskategorin "UTS A" behandlar avfallsrelaterade utsläpp. För samtliga företag går att utläsa en ökning över tid både avseende frekvens och nivå, och den största ökningen vilken kan utläsas från diagrammet är den mellan 2013 och 2016. Innehållsmässigt redovisar energiföretagen främst information kring kemiskt avfall samt information relaterad till underkategorierna "påverkan" och "åtgärder/ kontroll". Vidare påtalar energiföretagen att utveckling över tid är ett resultat av utfasningen av kärn- och kolkraft och möjligheten att tillverka biogas av avfall. Företagen inom klädindustrin delger flest upplysningar tillhörande underkategorierna "återvinning", där främsta fokus avser arbetet med att "stänga cirkeln", vilket innebär att bidra till ett cirkulärt kretslopp där kunder uppmanas att återvinna kläder. Över tid kan utläsas av diagrammen att nivåerna tre, fyra och fem under 2016 och 2017 ökat mer än de lägre nivåerna.

4.1.5 Föroreningsrelaterade omnämningar av utsläpp på land

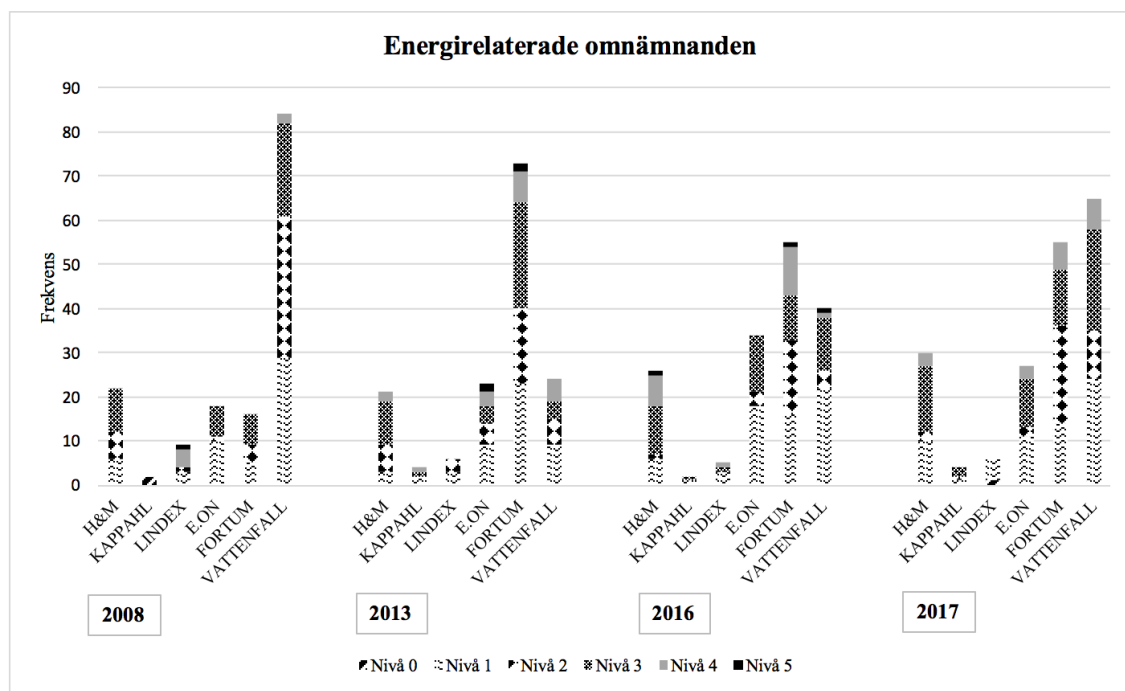
Diagrammet för innehållskategorin “UTS LA” redogör för landrelaterade utsläpp, och det kan urskiljas att kategorin är lågt representerad avseende frekvens. Över tid kan utläsas att energiföretagen redovisar denna kategori i högre utsträckning jämfört med klädföretagen. Utvecklingen kan tydligt utläsas för Fortum vilka inte delgav några upplysningar 2008, för att 2013, 2016 och 2017 redovisa en högre frekvens av information och på högre nivåer. En liknande utveckling kan utläsas 2016 och 2017 jämfört med 2008 för E.ON. Övergripande går det för båda industrierna att identifiera en utveckling sett både till frekvens och nivå av upplysningar över tid, och den främsta utvecklingen kan hänföras till efter 2013.

4.1.6 Miljörelaterade aktiviteter

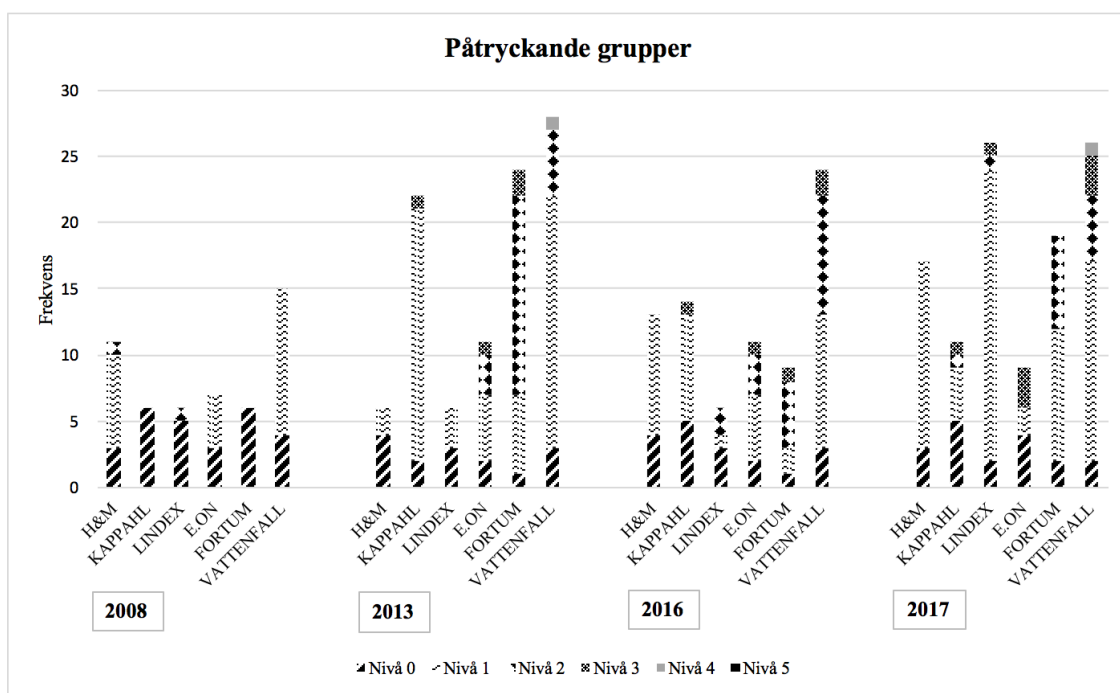
Diagrammet för innehållskategorin “AKT” presenterar miljörelaterade aktiviteter. För samtliga år och företag går det att utläsa förekomsten av upplysningar på nivå noll, vilken främst representeras av underkategorin ”sponsring” och “utbildning av personal”. Frekvensen av kläd- respektive energiföretagens upplysningar ökar kontinuerligt under åren. Dock går det inte att urskilja någon väsentlig utveckling av nivåerna, och upplysningar på en nivå högre än tre är sällsynt. För båda industrierna delges den största andelen upplysningar under underkategorin “involvering i projekt” vilket redovisas mer uttömmande 2017 jämfört med 2008. För energiföretagen utgörs dessa primärt av projekt relaterade till förnyelsebar energi, och för klädföretagen främst av projekt för att påverka konsumentbeteende och samarbeten såsom “Better Cotton Initiative”. Från diagrammet kan utläsas att upplysningar om de miljömässiga aktiviteterna har haft en påtaglig utveckling efter 2013.

4.1.7 Energirelaterade omnämningar

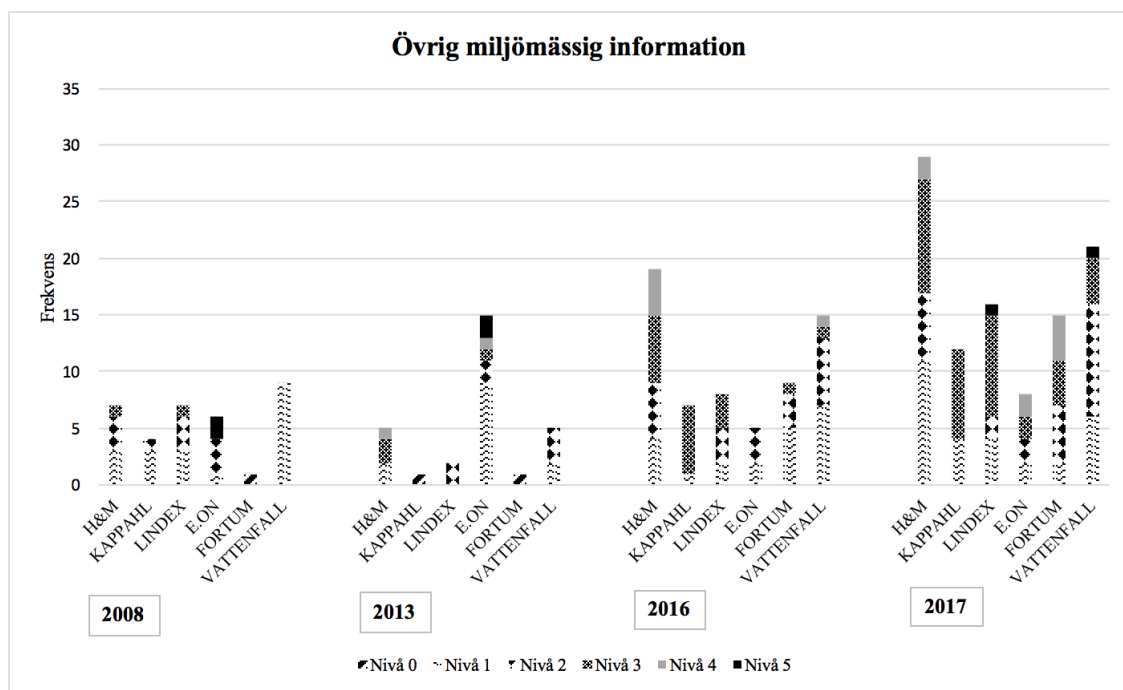
Diagrammet för innehållskategorin “ENE” avser företagens energirelaterade omnämningar. En genomgående trend som kan utläsas är företagens tendenser att rapportera kategorin på högre nivåer, även om upplysningar på de lägre nivåerna finns representerade. Sammantaget kan det för energiföretagen urskiljas att både frekvens och nivåerna av upplysningar har ökat över tid, även ökningen inte är dramatisk. Det går även att uppfatta en förändring i det redovisade innehållet, där upplysningarna efter 2013 alltmer berör alternativa energikällor, och företagen påtalar utfasning av fossila energikällor. Vidare presenterar energiföretagen från 2016 lösningar som gör det möjligt för kunden att producera sin egen el och därmed bli självförsörjande, så kallade “prosumers”. Klädföretagens utveckling över tid är nästintill obefintlig både sett till frekvens och nivå på upplysningarna, och innehållsmässigt fokuserar samtliga på energirelaterad kostnadseffektivisering.

4.1.8 Påtryckande grupper

Diagrammet för innehållskategorin “PRESS” behandlar påtryckande grupper. Generellt kan utläsas en förekomst av upplysningar på nivå noll, vilket förklaras av att företagen, främst 2008, redovisar få upplysningar relaterat till de olika underkategorierna vilka definierar olika intressentgrupper. För båda industrierna, under samtliga år, delges främst information vilken övergripande relaterar till begreppet “intressenter”, dock kan en utveckling identifieras där företagen i större utsträckning identifierat specifika intressentgrupper 2016 och 2017. Något som exemplifierar detta är att merparten av företagen under dessa år delgett väsentlighetsanalyser, vilka tar avstamp i företagens intressentdialoger och specificerar bland annat intressenternas förväntningar. En skillnad mellan industrierna är att energiföretagen i högre utsträckning påtalar intressentgrupperna “kunder” och “regering” som påtryckande krafter. För båda industrierna antar en majoritet av upplysningarna de lägre nivåerna över tid, dock återfinns upplysningar i viss mån på högre nivåer 2017 jämfört med 2008.

4.1.9 Övrig miljömässig information

Diagrammet för innehållskategorin “ÖVRIGT” är tänkt att innefatta information vilken de andra kategorierna inte inbegriper. Genomgående är upplysningarna av sådan karaktär att de inte relaterar till något visst miljöproblem, utan snarare syftar de till företagens arbete med miljö mer övergripande. Ett exempel på detta är Vattenfall som 2017 redogör för identifierade miljörelaterade marknadstrender såsom digitaliseringen vilken möjliggör för företag att arbeta smartare, snabbare och mer effektivt. Ett annat exempel är H&M som 2017 som redovisar att de på grund av sin storskalighet har ett ansvar tillika möjlighet att leda förändringen mot en mer hållbar modeindustri. Sammantaget redovisar energiföretagen information i mindre utsträckning samt på lägre nivåer 2008 jämfört med 2017, och samma sak kan utläsas för klädföretagen. Störst utveckling återfinns efter 2013.

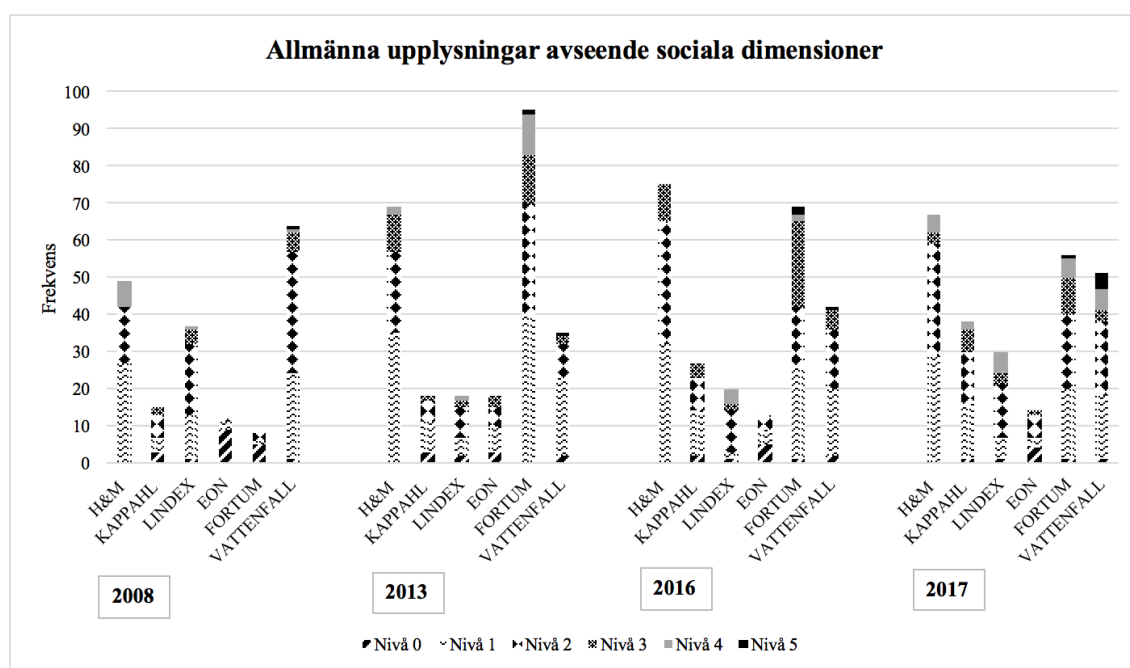
4.1.10 Sammanställning av resultat avseende den miljömässiga dimensionen

Sammantaget går det att utläsa en stark utveckling över tid för energiföretagen, sett till frekvens och nivåer på upplysningarna vid jämförelse av 2008 och 2017. Högre frekvenser går också att identifiera 2016 och 2017 jämfört med 2013, dock går det inte att påtala någon nämnvärd ökning av nivåerna för dessa år. För klädföretagen går det sammantaget vid jämförelse av 2008 och 2017 att utläsa en liknande utveckling som för energiföretagen, även om denna inte är lika markant. Avseende upplysningarna 2016 och 2017 i relation till 2008, kan det för frekvensen och nivåerna påvisas en ökning.

Utifrån diagrammen kan det konstateras att det för industrierna skett en utveckling vid jämförelse av 2008 och 2017 liksom mellan 2013 till 2017. I relation till klädföretagen, kan energiföretagen för hela perioden utläsas redovisa mer miljöupplysningar sett till frekvens och nivå. Dock kan det fastställas att klädföretagens utveckling från 2013 till 2017 är större än energiföretagens.

4.2 Sociala dimensioner

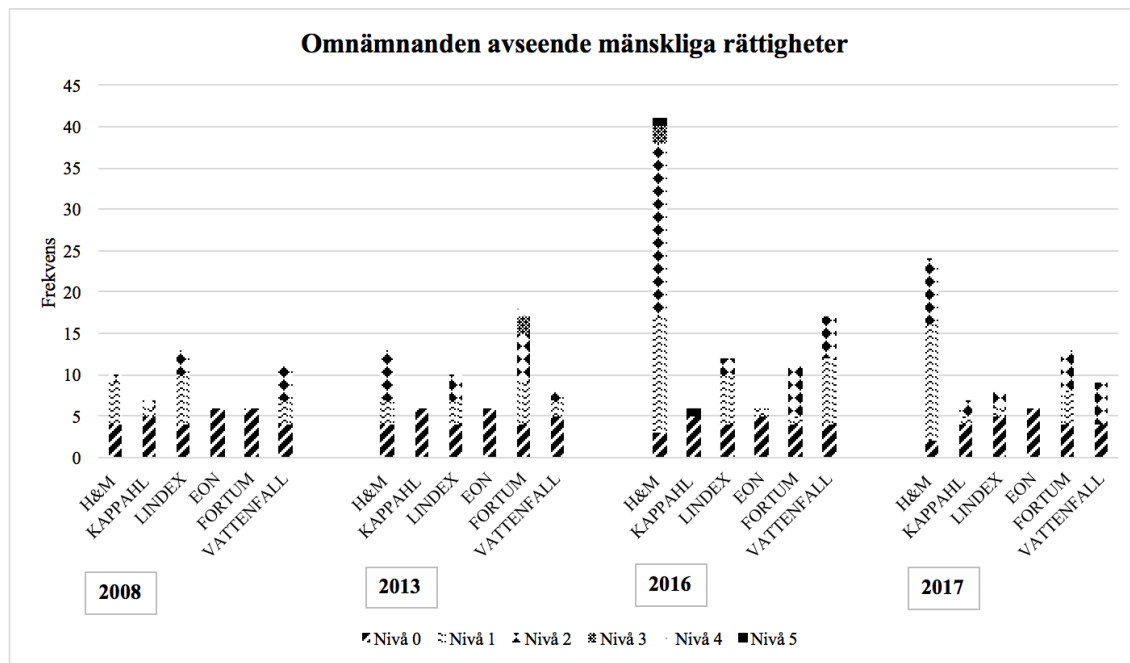
4.2.1 Allmänna upplysningar avseende sociala dimensioner

Diagrammet för innehållskategorin “GEN” presenterar i vilken utsträckning företagen delger upplysningar relaterade till policy eller hänsyn till sociala frågor. För energi- och klädföretagen är frekvensen av upplysningar relativt konstant över tid. Innehållsmässigt delges för båda industrierna främst information relaterad till underkategorierna “riktlinjer”, “initiativ” och “mål”. De riktlinjer som redovisas för båda industrierna kan urskiljas vara liknande, däremot återfinns skillnader mellan industrierna gällande upplysningar avseende initiativ och mål för samtliga år. Exempelvis tenderar samtliga klädföretag att redovisa initiativ som kan hänföras till produktionsländerna, och energiföretagen fokuserar i större utsträckning på initiativ i Sverige. Generellt kan det inte påtalas någon markant industri- eller tidsspecifik utveckling över tid, dock återfinns en skillnad i de redovisade nivåerna där det för

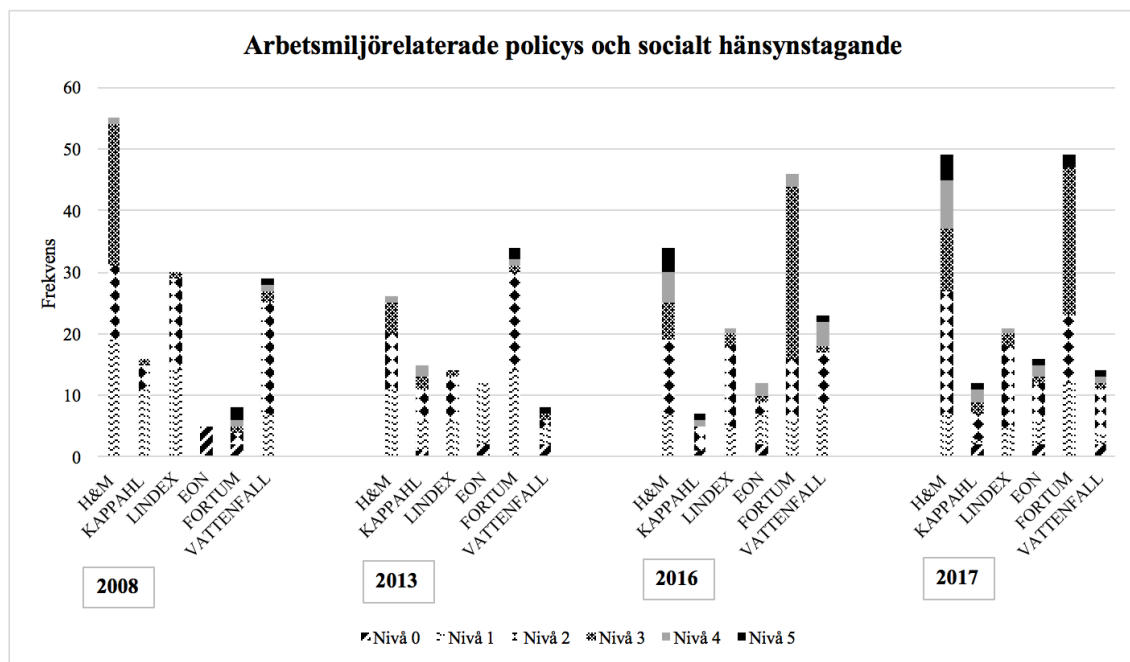
2016 och 2017 delges mer upplysningar på nivåerna tre, fyra och fem. En gemensam nämnare för industrierna är att de från 2016 redovisar riktlinjer i linje med hållbarhetsmålen.

4.2.2 Omnämningen avseende mänskliga rättigheter

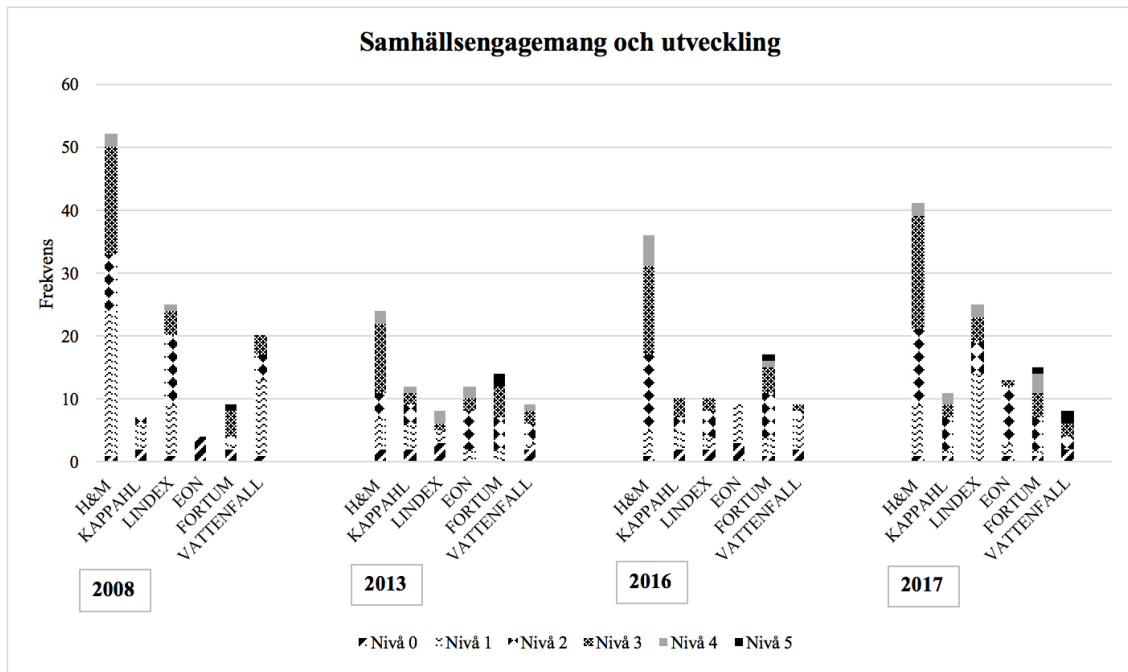
Diagrammet för innehållskategorin “MR” behandlar mänskliga rättigheter och diskriminering. Över tid går det inte att utläsa någon industri- eller tidsspecifik utveckling. Ett tydligt industrigemensamt mönster är dock den höga förekomsten av upplysningar på nivå noll, vilka till största del representeras av utelämnandet av information relaterad till underkategorin “diskriminering”. De fåtal upplysningar som redovisas avseende diskriminering är för de angivna åren och företagen i övergripande termer, och behandlar inte de olika underkategorierna vilka syftar till specifika grupper. Ytterligare en gemensam nämnare är att majoriteten av upplysningar inom kategorin främst är på nivåerna ett och två under samtliga år. Ett företag som sticker ut är H&M, som uppvisar en markant utveckling sett till både frekvens och nivå mellan 2013 och 2016 samt sammantaget över tid.

4.2.3 Arbetsmiljörelaterade policys och socialt hänsynstagande

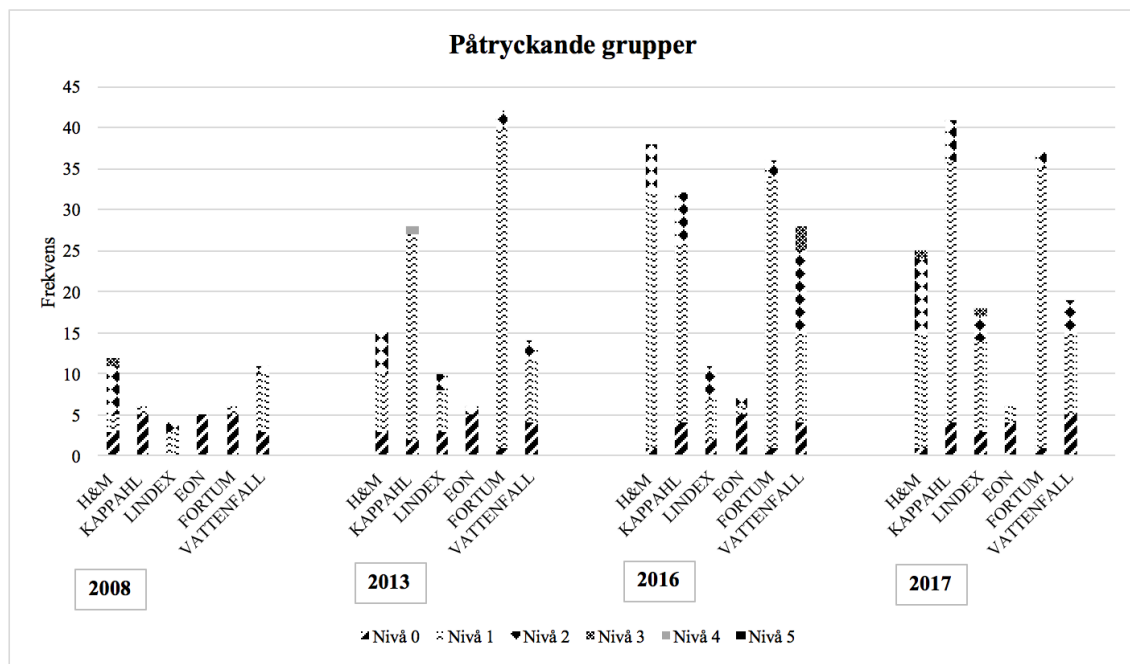
Diagrammet för kategorin “AM” redogör för arbetsmiljö, relaterade policys och socialt hänsynstagande. Energiföretagen redovisar en något högre frekvens av upplysningar 2016 och 2017 jämfört med tidigare år. Utvecklingen för klädföretagen är för de angivna åren inte nämnvärd och således ligger frekvensen på en relativt stabil nivå. En gemensam nämnare för industrierna är den den förskjutning av upplysningar till högre nivåer över tid, och jämfört med 2008 och 2013, återfinns således 2016 och 2017 en större andel upplysningar på nivåerna tre, fyra och fem. Det går att identifiera en innehållsmässig skillnad i redovisningen mellan industrierna där klädföretagens främsta fokus ligger på arbetsmiljö och arbetsvillkor i produktionsländerna. Energiföretagen redovisar snarare upplysningar relaterade till underkategorin “hälsa och säkerhet”. Gemensamt är dock att båda branscherna redovisar större andel åtgärder än faktisk påverkan.

4.2.4 Samhällsengagemang och utveckling

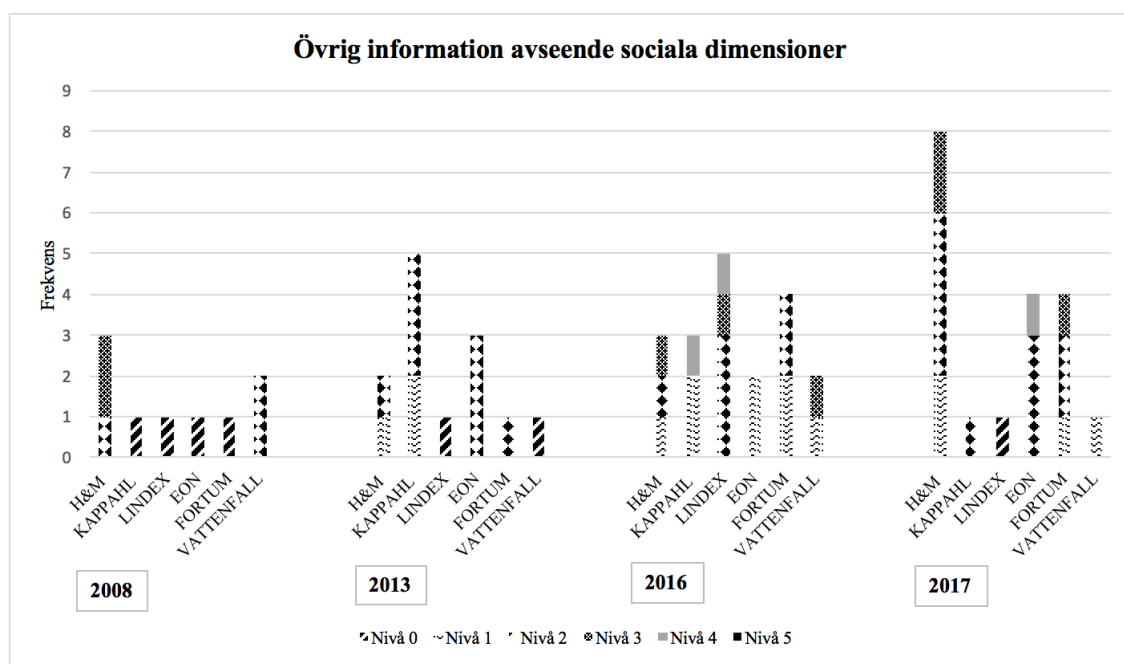
Diagrammet för kategorin “SAU” syftar till redovisning av samhällsengagemang och utveckling. Det går inte för kategorin att utläsa någon tydlig utveckling av frekvensen för respektive företag och år, dock antar upplysningarna högre nivåer 2017 jämfört med 2008. Gemensamt för industrierna är att de i större utsträckning redovisar “sociala projekt” och “utbildning och kultur” till skillnad från “något uttalande om långsiktighet” och “förebyggande åtgärder”. Dock tenderar samtliga klädföretag att redovisa sociala projekt i något större omfattning och främst projekt i produktionsländerna.

4.2.5 Påtryckande grupper

Diagrammet för kategorin “PRESS” syftar till press från påtryckande grupper. Sammantaget för industrierna kan urskiljas en markant ökning av frekvensen efter 2008, och därefter är utvecklingen relativt stabil. Resultaten mellan energiföretagen skiljer sig årsvis och därav kan inte någon industrispecifik trend utläsas. Denna skillnad är inte lika markant för klädföretagen där det går att påtala en svagt växande trend sett till frekvens. Majoriteten av företagen i båda industrierna innehar flertalet nollor över samtliga år, och med andra ord exkluderas systematiskt omnämmanden av vissa specifika påtryckande grupper, där de omnämmanden som görs är av allmän karaktär. Innehållsmässigt återfinns ett tydligt mönster av vilka intressenter som inte omnämns, och dessa avsåg främst underkategorierna “leverantörer,” “regering” och “FN”. För industrierna kan det sammantaget urskiljas att upplysningarnas tyngdpunkt ligger på nivåerna ett och två, och består således av omnämmanden av kvalitativ karaktär. Från 2016 publicerar flertalet företag inom båda industrierna väsentlighetsanalyser och redovisar därmed påtryckande grupper i andra termer.

4.2.6 Övrig information avseende sociala dimensioner

Under kategorin som avser “ÖVRIGT”, kan urskiljas båda industrierna i högre utsträckning presenterar upplysningar vilka kan tillskrivas kategorin under 2017 jämfört med 2008. Exempelvis redogör Vattenfall 2017 för att deras verksamhet har en fundamental och direkt påverkan på miljontals människors liv. Ett annat exempel är H&M som 2017 redovisar att 94% av deras leverantörer anser att företaget är en god affärspartner. Det går även att urskilja att nivåerna på upplysningarna skiljer sig mellan åren, och 2008 respektive 2013 återfinns upplysningar på nivåerna ett och två, där det i jämförelse under 2016 och 2017 återfinns upplysningar på nivåerna ett, två, tre och fyra. Det går inte att påtala någon industrispecifik utveckling över tid.

4.2.7 Sammanställning av resultat avseende den sociala dimensionen

Över tid går det sammantaget för energiföretagen, sett till frekvens och nivåer på upplysningarna, vid jämförelse av 2008 och 2017 att utläsa en stark utveckling. Det går inte att identifiera högre frekvenser 2016 och 2017 jämfört med 2013, dock går det att utläsa en väsentlig ökning av nivåerna för dessa år. Det kan konstateras en sammantagen utveckling över tid för klädföretagen avseende frekvens och nivåer på upplysningarna, denna är dock inte särskilt markant. Utvecklingen mellan 2013 till 2017 är sett till frekvens påtaglig, däremot går det inte återfinna samma utveckling gällande nivån på upplysningarna.

För industrierna kan det vid jämförelse av 2008 och 2017 konstateras ha skett en utveckling,

där emellertid energiföretagens utveckling är betydligt större sett både till frekvens och nivå. Mellan 2013 och 2017 kan identifieras att energiföretagens utveckling främst avser nivån på upplysningarna, och klädföretagens utveckling avser frekvens.

5. Analys

Analysavsnittet syftar till att utifrån ett generellt perspektiv knyta an resultatet till den teoretiska referensramen och tidigare forskning, där innehållskategorierna därav behandlas gemensamt. Detta för att finna potentiella förklaringar till resultatets utfall och således utgör analysen ett verktyg för att uppfylla studiens syfte samt besvara frågeställningen. Respektive teori utgör ett hjälpmedel för analys, under vilka både den miljömässiga och sociala dimensionen behandlas för att möjliggöra jämförelser samt förståelse för bakomliggande faktorer. Avslutningsvis presenteras övrig analys, där innehållet inte kan hänföras till det definierade teoretiska ramverket. Vid benämning av termen "dimensionerna" åsyftas både den miljömässiga och sociala dimensionen.

5.1 Analys av kläd- respektive energiföretagens redovisning utifrån intressentteori

Utvecklingen över tid som framkommer av resultaten kan för båda industrierna och dimensionerna förklaras med intressentteori. Sammantaget skulle det kunna antas att intressenternas preferenser och efterfrågan gällande den miljömässiga respektive sociala dimensionen har förändrats, och en potentiell förklaring är samhällets vilja att uppnå hållbar utveckling, något som Broman och Robért (2015) påtalar. Således kan utvecklingen av hållbarhetsredovisningen, avseende frekvens och nivåerna för upplysningarna, hänföras till att företagen vill tillgodose intressenternas förändrade behov. För dimensionerna illustreras detta av de industrispecifika mönster som framkommit ur resultatet, och ett exempel utgörs av att samtliga klädföretag inom den miljömässiga dimensionen i större utsträckning 2017 redovisar sitt engagemang för cirkulära kretslopp jämfört med 2008. Vidare kan över tid identifieras konstanta skillnader i hur industrierna redovisar såväl miljörelaterade som sociala problem sett till innehållskategori. Clarkson (1995) redogör för det ömsesidiga beroendeförhållande som föreligger mellan företag och dess primära intressenter, ett förhållande som potentiellt kan förklara detta. Vad de primära intressenterna anser vara väsentligt kan antas skilja sig mellan industrierna och dimensionerna på grund av att intressenterna innehar skilda preferenser. För att företagen ska tillgodose de skilda preferenserna blir följden att de anpassar sin redovisning, något som Ljungdahl (1999) påtalar. Exempelvis delger

energiföretagen för samtliga år inom den sociala dimensionen mer omnämnananden relaterat till “hälsa och säkerhet”, jämfört med klädindustrin vilka i större utsträckning redovisar frågor relaterade till “arbetsvillkor”.

Från resultatet framkommer att energiföretagens sammantagna utveckling av miljörelaterad redovisning, sett till frekvens och nivå på upplysningar, är större än klädföretagens. En möjlig orsak kan vara att energiföretagens intressenter gör en tydligare koppling mellan energiföretagens verksamhet och miljöpåverkan, således förväntar sig dessa intressenter större engagemang från energiföretagen. Att energiföretagen responderar genom att delge mer information kan enligt Sweeney och Coughlan (2008) vara ett sätt för dem att hantera sina intressentrelationer. Något liknande förhållande går inte att utläsa mellan den sociala dimensionen och klädföretagen, där den största utvecklingen utgörs av energiföretagen. Med avstamp i intressentteorin är en potentiell förklaring att det, på grund av förändrade preferenser hos energiföretagens intressenter, ställs förändrade krav på upplysningar inom den sociala dimensionen. Energiföretagen kan argumenteras anpassa sin redovisning av hållbarhetsprestationerna för att påverka intressenternas uppfattning om att de går i linje med de nya förväntningarna vilket överensstämmer med Ljungdahls (1999) resonemang.

Energiföretagens utveckling efter implementeringen av de 17 globala hållbarhetsmålen kan för den miljömässiga dimensionen utläsas vara mindre än klädföretagens. Att energiföretagen tillskrivits miljöproblem har möjligtvis resulterat i intressenternas mer konstanta behov av miljörelaterad information. Således kan implementeringen av hållbarhetsmålen antas haft mindre effekt på energiföretagens hållbarhetsredovisning inom dimensionen. Klädföretagens mer påtagliga utveckling kan därav förklaras av att intressenters behov av miljörelaterad information tilltagit efter hållbarhetsmålen införande. För den sociala dimensionen kan samma mönster urskiljas, dock föreligger ett motsatt förhållande mellan industrierna, där energiföretagens utveckling är större än klädföretagens efter implementeringen. Skillnaderna i vad industrierna väljer att redovisa relaterat till dimensionerna kan antas bero på att de vill förhålla sig till det sociala kontrakt Deegan (2002) redogör för. Detta för att accepteras och därmed legitimeras.

För industrierna framgår av resultatet att större frekvens information delges för båda innehållskategorierna “påtryckande grupper”, något som kan tolkas vara en effekt av de 17 globala hållbarhetsmålen implementering. Med förankring i intressentteorin och det Freeman

(2010) påtalar, kan detta potentiellt vara ett resultat av intressenternas ökade medvetenhet kring hållbar utveckling, och att företagen därmed har en skyldighet att tillgodose efterfrågan. Implementeringen av hållbarhetsmålen kan antas ha tydliggjort intressenternas preferenser, och därmed stärkt dess förhandlingskraft gentemot företagen. En anledning till att företagen väljer att tillgodose de tydliggjorda preferenserna kan bero på att ansvar föreligger till de intressenter Clarkson (1995) benämner som primära, vilka är av avgörande betydelse för företagets överlevnad. Att redovisa i linje med hållbarhetsmålen blir enligt Deegan (2002) ett sätt för företagen att legitimera sig och därmed säkerställa sin överlevnad. Ett sätt att göra detta är genom väsentlighetsanalyser, vilket merparten av kläd- respektive energiföretagen redovisar från 2016.

Vad som ytterligare framkommit av resultatet är de skillnader som återfinns mellan den miljömässiga och sociala dimensionen avseende vilka intressentgrupper respektive industri redovisar. Att redovisningen ter sig olika kan förklaras av att det enligt O'Donovan (2002) ligger i företagets intresse att verka inom ramarna för vad som är socialt accepterat, detta för att legitimera företaget. För den miljömässiga dimensionen kan utläsas en utveckling över tid där industrierna, mest påtagligt energiföretagen, i högre grad redovisar upplysningar relaterade till intressentgrupperna "kunder" och "regering". En anledning till detta kan vara intressenternas ökade förhandlingskraft. Företagen inom den sociala dimensionen påtalar inte några specifika intressentgrupper i samma utsträckning, och en förklaring kan möjligtvis vara att det inte föreligger lagar och regleringar i samma omfattning. Att redovisa specifika gruppers intressen för att legitimera företaget uppfattas därav inte vara lika väsentligt. Energiföretagens anpassning av redovisningen till lagar och regleringar kan enligt Ljungdahl (1999) tolkas vara ett sätt att påverka intressenternas uppfattning om dem. Efter implementeringen av hållbarhetsmålen kan det antas vara lättare för industrierna att inom båda dimensionerna identifiera specifika intressentgruppers preferenser. Följaktligen finns det en potentiell risk att industrierna missbrukar denna förståelse, och likt det Freundlieb och Teuteberg (2013) beskriver, använder redovisningen som ett marknadsföringsverktyg. En indikation på detta är att industrierna delger en hög frekvens av upplysningar på låga nivåer.

Ytterligare en grupp som generellt, för båda industrierna och dimensionerna, kan räknas till de primära intressenterna är enligt Clarkson (1995) aktieägare. Aktieägarnas främsta intresse kan förmodas vara avkastning på det investerade kapitalet, något företagen således måste prioritera. De tillfrågade företagen i studien från EY (2017) påtalar att det främsta

incitamentet för engagemang i de globala hållbarhetsmålen, tillika redovisning av dem, är de affärsmöjligheter som potentiellt uppkommer. Resonemanget kan möjligtvis förklara hållbarhetsredovisningens utveckling av upplysningar sett till frekvens och nivå inom båda industrierna efter implementeringen. Relaterat till detta kan hållbarhetsmålen antas förenkla för företagen att identifiera affärsmöjligheter vilket leder till ökad redovisning.

Att tillgodose intressenternas efterfrågan kan i samtliga fall hänföras till att företaget önskar accepteras av sina intressenter, vilket enligt Deegan (2002) är ett sätt att legitimera företaget och säkerställa dess överlevnad. Deegan och Unerman (2011) understryker att ett företag kan vinna legitimitet genom att delge frivillig information i sina redovisningar. Att redovisa hållbarhetsmålen blir i enlighet med detta resonemang ett sätt för industrierna att tillskriva sig legitimitet.

5.2 Analys av kläd- respektive energiföretagens redovisning utifrån institutionell teori

I enighet med Higgins och Larrinaga (2014) och den institutionella teorin finns det externa tryck som formar riktlinjer för de organisatoriska fälten, vilket följaktligen leder till riktlinjer för hur kläd- respektive energiföretagen inom båda dimensionerna bör redovisa sina upplysningar. Teorin kan således vara en förklaring till utvecklingen över tid, redovisningen efter implementeringen av FN:s 17 globala hållbarhetsmål samt eventuella skillnader i det redovisade innehållet mellan industrierna.

Utvecklingen över tid av den miljömässiga dimensionen kan för industrierna knytas an till att företagen i högre grad redovisar miljöriktlinjer, och skulle kunna vara en effekt av mer formell eller informell reglering. Detta kan enligt DiMaggio och Powell (1983) tolkas vara en tvingande isomorf process vilken industrierna måste förhålla sig till för att behålla legitimitet. Samma påtagliga utveckling kan från resultatet inte utläsas för den sociala dimensionen, och kan i linje med detta argument möjligen bero på att reglering inte återfinns i samma utsträckning.

DiMaggio och Powells (1983) teori skulle även kunna förklara utvecklingen som återfinns för industrierna, inom båda dimensionerna, efter implementeringen av hållbarhetsmålen. Då den svenska regeringen belyser vikten av icke-statliga aktörers engagemang i arbetet med hållbarhetsmålen (Sveriges Riksdag, 2016), kan regeringen sägas utgöra en extern kraft. I enlighet med Higgins och Larrinaga (2014) kan denna externa kraft, tillika informella

reglering, sätta press på de organisatoriska fälten vilka kläd- respektive och energiföretagen verkar inom, i form av riktlinjer för organisatoriskt beteende. Att förhålla sig till dessa samhälleliga konstruktioner är enligt Jonäll och Rimmel (2016) ett sätt för företagen att legitimera sig, och således en förklaring till industriernas redovisning av hållbarhetsmålen. Den sociala dimensionens utveckling kan tydas vara mindre än den miljömässiga efter implementeringen av hållbarhetsmålen. En möjlig orsak kan argumenteras vara de fem faktorer Oliver (1991) menar på motiverar en organisations svar på externa krafter. Beroende på hur industrierna värderar dessa krafter inom respektive dimension, blir det strategiska svaret att redovisningen skiljer sig åt.

Vidare skulle institutionell teori kunna utgöra en förklaring till varför energiföretagens utveckling inte är lika markant som klädföretagens inom den miljömässiga dimensionen efter implementeringen av målen. De samhälleliga förväntningarna på energiföretagens redovisning skulle då antas vara mer konstanta över tid, och de konstruerade normerna inom det organisatoriska fältet skulle därav inte förändrats nämnvärt efter implementeringen, till skillnad från klädföretagens. I linje med Deephouse (1999) kan de oförändrade normerna inom energiföretagens organisatoriska fält förklara att det inte uppkommit några legitimitetshot, som i sin tur påverkat företagens organisatoriska beteende, tillika redovisning. En möjlig anledning till att förväntningarna på klädföretagen förändrats är att hållbarhetsmålen uppmärksammat klädindustrins ansvarstagande inom den miljömässiga dimensionen, och en följd kan argumenteras vara ökade samhälleliga förväntningar. Av denna anledning accepterar företagen inom klädindustrin, i enlighet med Deephouse (1999), att redovisa mer miljöupplysningar för att undvika legitimitetshot. Ett liknande mönster går att utläsa för den sociala dimensionen, där dock klädföretagens utveckling är mindre än energiföretagens.

Sammantaget återfinns skillnader i vilka problem industrierna väljer att redovisa inom respektive innehållskategori. Energiföretagen redovisar mer miljörelaterade aspekter, klädföretagen mer sociala aspekter, och likväl påträffas innehållsmässiga skillnader. En eventuell anledning är de samhälleliga förväntningar Higgins och Larrinaga (2014) påtalar, vilka skiljer sig mellan industrierna och dimensionerna, och där följden blir att företagen anpassar sin redovisning för att vara konform med förväntningarna och således fokuserar på aspekter i linje med dessa. Vidare kan en förklaring vara att företagens skilda uttalade hållbarhetsproblem, i kombination med hållbarhetsmålen, frambringar ökad extern press på

företagen. För att balansera företagets interna samt externa intressen är ett strategiskt svar det som Oliver (1991) benämner "kompromiss". Kompromissen går att likställa vid att redovisningen anpassas till att möta samhällets förväntningar.

Jonäll och Rimmel (2016) påtalar att företag inom samma organisatoriska fält tenderar att redovisa på liknande sätt, vilket är en tänkbar förklaring till att redovisningen i större utsträckning skiljer sig mellan industrierna, snarare än mellan företagen. Vidare kan detta liknas vid det DiMaggio och Powell (1983) benämner mimetisk isomorf process, vilken förklarar att företag inom samma industri efterliknar varandra för att legitimera sig.

Då hållbarhetsmålen är utformade av en politisk omvärldsfaktor utgör de informella riktlinjer, tillika konstruktioner, vilka enligt Jonäll och Rimmel (2016) är det som främst influerar redovisningssystem. Av denna anledning går det att argumentera för att hållbarhetsmålen påverkat företagets hållbarhetsredovisning

5.3 Analys av kläd- respektive energiföretagens redovisning utifrån prosocialt beteende och social prestige

Utvecklingen av den miljömässiga och sociala redovisningen sett till frekvens och nivå kan förklaras med det Bénabou och Tirole (2010) benämner för prosocialt beteende och social prestige. Frågan kring hållbar utveckling har blivit mer uppmärksammas över tid, och enligt författarna kan företagets hållbarhetsarbete och hållbarhetsredovisning tänkas vara ett sätt att tillskrivas social prestige och status utifrån rådande samhällsnorm. Att kläd- respektive energiföretagen inom båda dimensionerna delger högre frekvens upplysningar är möjligtvis en form av prosocialt beteende tillika ett sätt för industrierna att signalera sitt ansvarstagande till allmänheten för att tillskriva sig social prestige. Bénabou och Tirole (2010) redogör för kopplingen mellan graden av publicitet och motiven bakom handlingar, vilket kan sägas utgöra en förklaring till företagets utveckling inom såväl den miljömässiga som sociala dimensionen. Relationen mellan frekvens och nivå, där frekvensen ökat mer än nivåerna på upplysningarna, kan enligt författarna tolkas vara ett sätt för industrierna att påverka den externa perceptionen. En högre frekvens redovisade upplysningar kan enligt Bénabou och Tirole (2010) antas medföra att företagen upplevs mer ansvarsfulla av allmänheten då engagemanget i högre grad synliggörs.

I linje med Freundlieb och Teuteberg (2013) kan utvecklingen av den högre frekvensen upplysningar avseende underkategorin "involvering i projekt", för industrierna inom båda

dimensionerna förklaras utgöra ett typexempel på hur de tenderar att referera till olika isolerade projekt. Istället för att delge en helhetsbild av den faktiska påverkan inom de olika innehållskategorierna, vilket i realiteten hade bidragit med större samhällslig nytta, kompenserar industrierna genom att delge mindre innehållsrik information. Att klädföretagen i mindre utsträckning redovisar miljöaspekter, och energiföretagen redovisar mindre information om sociala aspekter kan likaså förklaras med Bénabou och Tiroles (2010) teori om prosocialt beteende. En möjlig tolkning är att inom respektive industrikontext, tillskrivs redovisning av de olika dimensionerna olika grad av social prestige, därav industriernas skilda prioriteringar.

Efter implementeringen av FN:s 17 globala hållbarhetsmål kan utläsas ett skifte i vad industrierna redovisar innehållsmässigt. Skiftet kan tolkas i enighet med Bénabou och Tiroles (2010) resonemang avseende prosocialt beteende, där hållbarhetsmålen har påverkat den samhällsliga normen av vad som uppfattas vara prestigefullt. Efter införandet har möjligtvis samhället omformat normerna kring vilka hållbarhetsproblem företagen bör prioritera, och genom att industrierna redovisar i linje med de förändrade normerna synliggörs deras engagemang för allmänheten vilket medför social prestige. Vidare kan det argumenteras för att införandet av hållbarhetsmålen underlättat för industrierna att koppla sitt hållbarhetsarbete till vad samhället uppfattar som normmässigt godtagbart. Freundlieb och Teuteberg (2013) hävdar att hållbarhetsredovisningen alltmer tenderar att användas som ett marknadsföringsvektyg. Att redovisa hållbarhetsmålen kan i linje med detta vara ett sätt för industrierna att marknadsföra sitt arbete och befästa sitt prosociala engagemang.

Det framgår att industrierna inom båda dimensionerna tenderar att redovisa åtgärder framför påverkan, något som är påtagligt efter implementeringen av hållbarhetsmålen. Detta kan liknas vid den kompensationsmekanism Freundlieb och Teuteberg (2013) påtalar, där företag kompenserar för att de i liten utsträckning redovisar sin faktiska påverkan med att delge stor mängd redovisade projekt och andra åtgärder för att uppfattas som legitima. Likaså menar Mitnick (2000) att företag kompenserar för att inte fullt ut redovisa hållbarhetsrelaterade problem med att delge information där en positiv påverkan finns, i detta fall, redovisning av projekt. Industriernas redovisning av projekt kan i överensstämmelse med Bénabou och Tiroles (2010) teori förklaras vara ett sätt för företagen att tillskriva sig social prestige då dessa kan argumenteras vara mer synliga för allmänheten. Vidare indikerar industriernas tendens att göra omnämningen med positivt förknippade ord, att hållbarhetsredovisningarna i

enlighet med Freundlieb och Teuteberg (2013) används alltmer som ett marknadsföringsverktyg.

Att industrierna över tid, samt efter implementeringen av hållbarhetsmålen tenderar att redovisa skilda aspekter inom dimensionerna kan potentiellt förklaras av Fagerström och Hartwigs (2016) resonemang kring så kallad "cherry picking". Resonemanget syftar till industriernas benägenhet att aktivt plocka ut väsentliga delar som framställer företaget i god dager, vilket exemplifieras av att industrierna inom båda dimensionerna belyser olika hållbarhetsmål samt innehållskategorier. Industriernas handlingar kan förmodas tilldelas olika grad av prestige eftersom respektive industri har skilda uppmärksammade brister. Följaktligen kan presumeras att industrierna redovisar utvalda hållbarhetsmål som förknippas med de industrispecifika bristerna för att framställa sig själva i god dager.

När samtliga företag inom en industri konvergerar mot att redovisa en viss aspekt resulterar det, enligt Bénabou och Tirole (2010), i urholkad ära på grund av att det normaliseras. Att klädföretagens utveckling inom den sociala dimensionen inte är lika stor som energiföretagens, och att energiföretagens utveckling inom den miljömässiga dimensionen inte är lika stor som klädföretagens kan således tolkas bero på att det föreligger mindre incitament för företagen att redovisa, detta då de i lägre grad tillskrivs ära på grund av normalisering. Dock måste företagen fortsätta redovisa dessa aspekter, annars finns det en risk, enligt Bénabou och Tirole (2010) att de som avstår får lida för de konsekvenser som potentiellt kan uppstå.

avstår får lida det stigma som potentiellt uppstår.

5.4 Övrigt

En möjlig förklaring till att industrierna i mindre utsträckning redovisat miljörelaterade aspekter före 2016 kan bero på det Hartwig och Fagerström (2017) belyser avseende svårigheten med att tillskriva naturresurser någons ägo, samt sätta en prislapp på dessa. Följden blir att resurser inte betraktas som knappa och därav exkluderas i redovisningarna. Den tilltagande redovisningen av upplysningar sett till frekvens, efter implementeringen av FN:s 17 globala hållbarhetsmål, kan förklaras av att dessa uppmärksammar naturresurser som knappa, vilket i linje med Hartwig och Fagerströms resonemang gör att industrierna lättare uppfattar dess värde och således redovisar den miljömässiga aspekten mer.

I likhet med vad Bergman, Bergman och Berger (2017) uttrycker är det möjligtvis svårt för industrierna att fastställa sitt ansvar gentemot samhället på grund av hållbarhetsbegreppets komplexitet. Industriernas problem med att mäta och följa upp, tillika redovisa, hållbarhetsrelaterade prestationer kan antas förklaras av denna komplexitet. Det är tänkbart att hållbarhetsmålen inrättande har tydliggjort industriernas samhälleliga ansvar, vilket , vilket kan förklara den sammantagna utvecklingen av upplysningar både avseende den sociala och miljömässiga dimensionen 2017 jämfört med 2013.

Cahan et al. (2015) menar att hållbarhetsrelaterade upplysningar värderas högt av investerare i länder där det finns intresse för hållbarhet och att företag diskonteras utifrån mängden delgivna upplysningar relaterat till detta. Institutioner i Sverige kan förmodas vara starka, och följaktligen ligger det i industriernas intresse att delge högre kvantiteter av information för att värderas högre. Att redovisa hållbarhetsmålen blir därmed ett sätt för industrierna att befästa sitt hållbarhetsengagemang samt en potentiell möjlighet till högre värdering. Samtidigt menar Cahan et al. (2015) att ökad kvantitet tenderar att ge upphov till en urholkning av kvalitén. En följd kan då bli att hållbarhetsredovisningen snarare används som ett marknadsföringsverktyg, en utveckling som Freundlieb och Teuteberg (2013) påvisar. Över tid kan det sammantaget, för båda industrierna och dimensionerna, utläsas att upplysningarna ökat sett till frekvens. Vad gäller nivån kan dock inte samma utveckling identifieras, vilket bekräftar den positiva signifikanta relation mellan kvantitet och urholkad kvalitet Cahan et al. (2015) presenterar.

6. Diskussion, slutsatser och framtida forskning

Detta avsnitt syftar till att sammanställa studiens resultat och avser presentera ett besvarande av frågeställningen. Avsnittet inleds med en diskussion, vilken är tänkt att bidra med reflektioner kring studiens problemområde. Därefter redogörs för studiens slutsatser, och avslutningsvis presenteras förslag till framtida forskning inom området.

6.1 Diskussion

Studien visar att industrierna över tid tenderar att fokusera på den dimension där de tillskrivs ha störst påverkan. Därav kan det argumenteras för att samtliga företag redovisar vad de anser är av störst relevans för att legitimera sig. Förståelse för potentiella bakomliggande motiv till skillnader som återfinns mellan industrierna och dimensionerna skulle kunna vara behjälpligt för att bättre förstå hållbarhetsredovisningens komplexitet. Det kan från studiens resultat

argumenteras att motiven för vad som hållbarhetsredovisas skiljer sig, liksom att det finns en avsaknad av riktlinjer, vilket leder till att företagen delvis kan styra hur och vad de redovisar. Med grund i detta uppmärksammar därav studien i viss mån hållbarhetsredovisningens komplexitet. Vidare kan företagens skilda påverkan medföra svårigheter att fastställa universella, lagstadgade riktlinjer relaterade till hållbarhetsredovisning som inbegriper samtliga företag och dimensioner.

Ett sätt att råda bot på problematiken med att fastställa lagstadgade riktlinjer har varit att inrätta frivilliga riktlinjer, däribland FN:s 17 globala hållbarhetsmål vilka är frivilliga enligt EY (2017). Studien har haft för avsikt att behandla huruvida hållbarhetsmålen har påverkat hållbarhetsredovisningen för ett urval av företag. Studien påvisar att det skett ett skifte, där industrierna uppvisar större utveckling inom den dimension de traditionellt inte tillskrivits industrispecifika problem. Skiftet skulle kunna argumenteras vara en effekt av att hållbarhetsmålen har möjliggjort ett förtydligande av problem som tidigare inte kunde identifieras av industrierna själva, där en potentiell följd blir en lägre tröskel att redovisa problemen.

Tidigare forskning av Delmas och Young (2009) har ifrågasatt frivilliga måls inverkan, samtidigt som företag behöver vägledning i form av riktlinjer för att lättare kunna urskilja sitt samhällseliga ansvar. Jonäll och Rimmel (2016) konstaterar att bland annat politiska omvärldsfaktorer är det som främst influerar redovisningssystem, och av studiens resultat kan detta urskiljas då samtliga företag redovisar hållbarhetsmålen från 2016. Dock redovisas dessa främst i vaga termer, och därav kan den faktiska inverkan ifrågasättas. I dagsläget går det inte att utläsa hållbarhetsmålen faktiska inverkan genom att enbart utgå från innehållet i hållbarhetsredovisningarna. Att studien påvisar en ökande utveckling sett till frekvens snarare än nivå, framlägger skäl att underlätta för företagen att mäta, följa upp och tillika redovisa hållbarhetsmålen för att bättre utvärdera deras arbete.

Att det blir enklare för industrierna att redovisa hållbarhetsmålen visar sig i studien genom att företagen inom båda dimensionerna delger högre frekvens upplysningar. De uppvisade resultaten implikerar att företag, i samklang med Freundlieb och Teuteberg (2013), tenderar att använda hållbarhetsredovisning i ett marknadsföringssyfte. Som en effekt kan studien sägas bidra med förståelse för att företagens redovisning av hållbarhetsmålen med försiktighet bör tas för sanning, detta då redovisning av hållbarhetsmålen inte är ekvivalent med att i

realiteten vidta aktiva åtgärder för att främja hållbar utveckling. Således kan detta vara till hjälp för intressenterna att förstå hur de kan ställa tydligare krav på att företag redovisar hållbarhetsmålen i linje med deras faktiska prestationer.

Resultatet uppvisar att det föreligger ett mönster där industrierna enbart nämner hållbarhetsmål vilka de har engagemang i, ett exempel på fenomenet "cherry picking". Tidigare studier av bland annat Fagerström och Hartwig (2016) och EY (2017) redogör för delade meningar kring fenomenet och lyfter diskussionen kring huruvida detta sätt att redovisa hållbarhetsmålen är önskvärt eller ej. Att de valda industrierna väljer hållbarhetsmål vilka kan antas framställa dem i god dager, medför reflektioner kring huruvida det som redovisas bör tas för sanning. Å andra sidan kan det ifrågasättas om engagemang i samtliga hållbarhetsmål är effektivt. Följaktligen kan denna studie vara behjälplig för att vidare föra en diskussion kring om företag bör redovisa ett urval eller samtliga hållbarhetsmål.

6.2 Slutsatser

En slutsats som sammantaget kan dras av studiens resultat är en ökande utveckling av hållbarhetsredovisning över tid, sett till frekvens och nivån på upplysningar för företagen inom både den miljömässiga och sociala dimensionen. Vidare är en slutsats att det för samtliga företag efter implementeringen av FN:s 17 globala hållbarhetsmål likväl skett en ökande utveckling av hållbarhetsredovisning inom båda dimensionerna, men att denna är mer tvetydig i jämförelse med utvecklingen över tid. Huruvida de framkomna resultaten beror på hållbarhetsmålen implementering snarare än utvecklingen över tid går inte utifrån denna studie att fastställa. Vidare avser studien hållbarhetsredovisningens utformning, och därav kan det av resultatet inte heller göras något uttalande om hållbarhetsmålen haft någon påverkan på industriernas faktiska hållbarhetsengagemang.

Avseende de uppkomna skillnaderna i påverkan mellan industrierna är en slutsats att energiföretagen i högre utsträckning redovisar den miljömässiga dimensionen och att klädföretagen i högre utsträckning redovisar den sociala dimensionen. Efter implementeringen av hållbarhetsmålen konstateras att den främsta utvecklingen inom den miljömässiga dimensionen utgörs av klädföretagen, och inom den sociala dimensionen av energiföretagen.

Potentiella bakomliggande motiv avseende skillnader mellan industrierna, sett till utveckling över tid samt påverkan, är svårt att fastställa på grund av studiens karaktär, och således kan enbart tolkningar göras. En tolkning, tillika slutsats, till redovisningens utveckling över tid är industriernas strävan att samstämma med samhällliga normer som ett sätt att legitimera sig. Slutsatsen baseras exempelvis på det faktum att samtliga företag efter implementeringen av hållbarhetsmålen redovisar dem, samt att energiföretagen i högre utsträckning redovisar den miljömässiga dimensionen och klädföretagen den sociala. Då samhällliga normer förändras över tid, följer således slutsatsen att företagen anpassar sin redovisning, vilket kan förklara utvecklingen som skett avseende innehåll och frekvens.

En tolkande slutsats som förklarar utvecklingen efter implementeringen av hållbarhetsmålen är den sociala prestige industrierna kan tillskriva sig som en följd av att redovisa dessa. Utvecklingen kan främst konstateras utgöras av frekvensen delgivna upplysningar, och är ett sätt för industrierna att synliggöra sitt engagemang för allmänheten. Vidare fastslås att hållbarhetsredovisningarnas innehåll har skiftat fokus efter hållbarhetsmålen implementering. Detta kan tolkas bero på att hållbarhetsmålen tydliggjort företagets ansvar relaterat till hållbar utveckling, och följaktligen vad de bör inkludera i sina hållbarhetsredovisningar.

Ytterligare en tolkning, tillika slutsats, som framkommer av studiens resultat är företagets tendens att delge upplysningar vilka uppfattas vara väsentliga för den egna verksamheten. Något som kan antas påverka vad som uppfattas väsentligt är företagets möjlighet att tillskansa sig affärsmöjligheter, samt potentialen att tillskrivas legitimitet som en följd av att delge upplysningar i enlighet med rådande samhällsnormer.

6.3 Förslag till framtida forskning

Studien har behandlat huruvida implementeringen av FN:s 17 globala hållbarhetsmål påverkat hållbarhetsredovisningen för företag inom kläd- respektive energiindustrin två år efter införandet. Då hållbarhetsmålen sträcker sig till 2030, kan det antas att dessa i dagsläget inte nått sin fulla potential. Därav är det intressant med uppföljningsstudier om ytterligare några år för att i högre utsträckning, och på ett mer rättvist sätt, fånga dess faktiska påverkan. Då studien enbart gjorde nedslag vid fyra tidpunkter under en tioårsperiod finns skäl för framtida forskning som på ett mer detaljerat och djupgående sätt tar hänsyn till tidsaspekten. Vidare behandlar studien hållbarhetsmålen ur en nationell kontext. Då hållbarhetsmålen är

internationella är det således önskvärt att studera dessa utifrån en global kontext för att möjliggöra identifiering av variabler vilka potentiellt kan få följder för dess genomslagskraft, exempelvis nationella skillnader. Att studien var av småskalig karaktär medförde vidare att resultatet inte kunde generaliseras, och att genomföra studier mer storskaligt skulle kunna bidra med ett generaliserbart resultat.

Avslutningsvis krävs det att företag vidtar aktiva åtgärder, tillika arbetar med hållbarhetsmålen för att främja hållbar utveckling. Studien har eftersträvat att problematisera frågan kring frivilliga måls faktiska påverkan, och från resultatet går att utläsa tendenser som kan antas vara en effekt av att företagen enbart använder hållbarhetsmålen som ett marknadsföringsverktyg. Därmed är det önskvärt med framtida forskning som kan ge förståelse för företagens arbete med hållbarhetsmålen i realiteten, samt dess faktiska påverkan

Referenser

- Amoako, K., Lord, B., & Dixon, K. (2017). Sustainability reporting. *Meditari Accountancy Research*, 25(2), 186-215
- Aras, G., & Crowther, D. (2009). Corporate Sustainability Reporting: A Study in Disingenuity? *Journal of Business Ethics*, 87(Supplement 1), 279-288.
- Bansal, P. (2005). Evolving sustainably: A longitudinal study of corporate sustainable development. *Strategic Management Journal*, 26(3), 197-218.
- Beard, N. (2008). The Branding of Ethical Fashion and the Consumer: A Luxury Niche or Mass-market Reality? *Fashion Theory*, 12(4), 447-467.
- Beck, Campbell, & Shrives. (2010). Content analysis in environmental reporting research: Enrichment and rehearsal of the method in a British-German context. *The British Accounting Review*, 42(3), 207-222.
- Bénabou, R., & Tirole, Jean. (2010). Individual and corporate social responsibility. *Economica*, 1-19.
- Bergman, M.M., Bergman, Z., & Berger, L. (2017). An empirical exploration, typology, and definition of corporate sustainability. *Sustainability (Switzerland)*, 9(5), .
- Bergström, G., & Boréus, K. (2012). *Textens mening och makt : Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (3., [utök.] uppl. ed.). Lund: Studentlitteratur.
- Bigliardi, B., & Bottani, E. (2012). Green manufacturing practices in the fashion supply chain: lessons from Italian case studies, *International journal of Agile Systems and Management*, 5(1), pp.4-28.
- Broman, & Robèrt. (2017). A framework for strategic sustainable development. *Journal of Cleaner Production*, 140, 17-31.
- Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (Upplaga 3 ed.).
- Bryman, A., & Bell, E. (2013). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (2., [rev.] uppl. ed.). Stockholm: Liber.
- Cahan, S., De Villiers, C., Jeter, D., Naiker, V., & Van Staden, C. (2015). Are CSR Disclosures Value Relevant? Cross-Country Evidence. *European Accounting Review*, 25(3), 1-33
- Clarkson, M. (1995) A Stakeholder Framework for analyzing and evaluating Corporate Social Performance. *Academy of Management Review*, 20(1), 91-117.
- Cormier, D., & Gordon, I. (2001). An examination of social and environmental reporting strategies. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 14(5), 587-617.
- Dahlsrud, A. (2008). How corporate social responsibility is defined: An analysis of 37 definitions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 15(1), 1-13.
- Deegan, C. (2002). Introduction: The legitimising effect of social and environmental disclosures - a theoretical foundation. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 15(3), 282-311
- Deegan, C. & Unerman, J. (2011) *Financial Accounting Theory*. 2. uppl., Maidenhead: McGraw-Hill Education.
- Deephouse, D. (1999). To be different, or to be the same? It's a question (and theory) of strategic balance. *Strategic Management Journal*, 20(2), 147-166.

- Delmas, M., & Young, O. (2009). *Governance for the environment: New perspectives*.
- Denscombe, M. (2013). *Forskningshandboken : För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* (2. uppl. ed.). Lund: Studentlitteratur
- DiMaggio, P., & Powell, W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147-160.
- Energimarknaden. (2016). Branschens viktigaste framtidsfrågor. Hämtad 2018-04-07 från http://www.energimarknaden.com/Global/Energimarknaden/Bilaga_Energimarknaden_2016.pdf
- Eriksson, P., & Kovalainen, Anne. (2015). *Qualitative methods in business research*. Los Angeles: SAGE.
- EY. (2017). *Sustainability efforts in Swedish companies. How do they engage with the United Nations' 2030 Agenda?* Hämtad 2018-04-08 [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Sustainability-efforts-in-Swedish-companies/\\$FILE/EY-Sustainability-efforts-in-Swedish-companies.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Sustainability-efforts-in-Swedish-companies/$FILE/EY-Sustainability-efforts-in-Swedish-companies.pdf)
- KPMG. (2017). *The road ahead The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2017*. Hämtad 2018-04-08 från <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/10/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.pdf>
- Fagerström, A., Hartwig, F. (2016). Från hållbarhetsrapportering och bestyrkande till hållbarhetsredovisning och revision. *Balans, Fördjupning*(2), 1-4.
- Fagerström, A., Hartwig, F. (2017). Så kan företagens redovisning och styrsystem underlätta implementeringen av hållbarhetsstrategier. *Balans, Fördjupning*(4), 1-4.
- Freeman, R. (2010). *Strategic management : A stakeholder approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Freundlieb, M., Teuteberg, F. (2013). Corporate social responsibility reporting – a transnational analysis of online corporate social responsibility reports by market-listed companies: contents and their evolution. *Int. J. Innovation and Sustainable Development*, Vol. 7(1), 1-26.
- Friedman, M. (1970)'The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits, *The New York Times Magazine*, 13 September [Online]. Tillgänglig på: <https://www.nytimes.com/1970/09/13/archives/a-friedman-doctrine-the-social-responsibility-of-business-is-to.html> (Hämtad: 2018-03-26)
- Global Reporting. (u.å.). *RG – Riktlinjer för hållbarhetsredovisning*. Hämtad 2018-06-07 från <https://www.globalreporting.org/resource/library/GRI-G3-Swedish-Reporting-Guidelines.pdf>
- Graneheim, U.H. & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24, (2), 105-112.
- Hajer, Maarten, Nilsson, Måns, Raworth, Kate, Berkhout, Frans, De Boer, Yvo, Rockström, Johan, . . . Kok, Marcel. (2015). Beyond cockpit-ism : Four insights to enhance the transformative potential of the sustainable development goals. *Sustainability*, 7(2), 1651-1050.

- Higgins, C., & Larrinaga, C. (2014). Sustainability reporting insights from institutional theory. In *Sustainability accounting and accountability* (pp. 273-285).
- Holme, I., Solvang, B., & Nilsson, B. (1997). *Forskningsmetodik : Om kvalitativa och kvantitativa metoder* (2., [rev. och utök.] uppl. ed.). Lund: Studentlitteratur.
- Holt, C., Johnson, C., Mallow, C., & Sullivan, S. (2012). Water Externalities: Tragedy of the Common Canal. *Southern Economic Journal*, 78(4), 1142-1162.
- Internetstiftelsen. (2016). Internetguide #25. Källkritik på internet. Hämtad 2018-04-07 från <https://www.iis.se/docs/Kallkritik-pa-Internet.pdf>
- ISO. (u.å.). *Guidance on social responsibility*. Hämtad 2018-04-07 från <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:26000:ed-1:v1:en>
- Jonäll, K., & Rimmel, G. (2016). *Redovisningsteorier - viktiga begrepp och teoretiska perspektiv inom redovisning*. Sanoma, Stockholm
- Kolk, A. (2004). A decade of sustainability reporting: Developments and significance. *International Journal of Environment and Sustainable Development*, 3(1), 51-64.
- KPMG. (2017). *The road ahead*. Hämtad 2018-03-31 från <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/10/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.pdf>
- Kärnstrand, M., & Andersson Åkerblom, T. (2016). *Modeslavar : Den globala jakten på billigare kläder*. Stockholm: Leopard
- Ljungdahl, F. (1999). Utdelning av miljöredovisning i svenska börsbolag: praxis, begrepp och orsaker. Lund: Lund University Press.
- Millenniemaalen. (u.å.). *Så kom målen till*. Hämtad 2018-03-27 från <http://www.millenniemaalen.nu/malen-2/sa-kom-malen-till/>
- Mitnick, B. (2000). Commitment, Revelation, and the Testaments of Belief: The Metrics of Measurement of Corporate Social Performance. *Business & Society*, 39(4), 419-465.
- Naturskyddsföreningen. (2016). *Faktablad: Miljöpåverkan från el- och värmeproduktion*. Hämtad 2018-03-12 från <https://www.naturskyddsforeningen.se/skola/energifallet/faktablad-miljopaverkan-fran-el-och-varmeproduktionen>
- Naturvårdsvårdsverket. (2017). *Energin påverkar miljön*. Hämtad 2018-05-17 från <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Energi/Energin-paverkar-miljon/>
- Nationalencyklopedin. (u.å.a). *Källkritik*. Hämtad 2018-04-02 från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/institution>
- Nationalencyklopedin. (u.å.b). *Institution*. Hämtad 2018-04-03 från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/institution>
- North, D. (1990). Institutions, Institutional Change and Economic Performance (Political Economy of Institutions and Decisions).
- O'Donovan, G. (2002). Environmental disclosures in the annual report. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 15(3), 344-371.

Oliver, C. (1991). Strategic Responses to Institutional Processes. *The Academy of Management Review*, 16(1), 145.

Ruyschaert, & Salles. (2014). Towards global voluntary standards: Questioning the effectiveness in attaining conservation goals: The case of the Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO): The case of the Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO). *Ecological Economics*, 107, 438-446.

Salles, D. (2011). Responsibility based environmental governance. *Sapiens*, 4(1),

Slaper, F., & Hall, J. (2011). The triple bottom line: What is it and how does it work? *Indiana Business Review*, 86(1), 4.

Smith, P., & Sharicz, C. (2011). The shift needed for sustainability. *The Learning Organization*, 18(1), 73-86.

Sustainable Development 2015. (u.å.). *Open Working Group on Sustainable Development Goals*. Hämtad 2018-03-27 från <http://www.sustainabledevelopment2015.org/index.php/intergovernmental-processes/sustainable-development-goals/open-working-group/>

Sveriges Riksdag. (2016). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/kommittedirektiv/genomforande-av-agenda-2030-for-hallbar-utveckling_H4B118

Sweeney, L., & Coughlan, J. (2008). Do different industries report Corporate Social Responsibility differently? An investigation through the lens of stakeholder theory. *Journal of Marketing Communications*, 14(2), 113-124.

Szekely, N., & Vom Brocke, J. (2017). What can we learn from corporate sustainability reporting? Deriving propositions for research and practice from over 9,500 corporate sustainability reports published between 1999 and 2015 using topic modelling technique. *PLOS ONE*, 12(4), E0174807.

The guardian. (2015). *7 reasons the SDGs will be better than the MDGs..* Hämtad 2018-03-27 från <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2015/sep/26/7-reasons-sdgs-will-be-better-than-the-mdgs>

UN. (u.å.). *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. Hämtad 2018-06-06 från <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

UN. (2015). *Sustainable Development Goals kick off with start of new year* Hämtad 2018-03-18 från <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2015/12/sustainable-development-goals-kick-off-with-start-of-new-year/>

United Nations Development Programme. (u.å.). *Frågor och svar*. Hämtad 2018-05-10 från <http://www.globalamalen.se/fragor-svar/>

Vetenskapsrådet. (2018). *Forskare granskar forskare*. Hämtad 2018-04-07 från <https://www.vr.se/forskningsfinansiering/beredning/beredningsprocessen/forskaregranskarforskare.4.4a7ccdbc1082f2c9c1d80007266.html>

Veckans affärer. (2017). *Här är Sveriges 500 största företag 2017*. Hämtad 2017-04-07 från <https://www.va.se/nyheter/2017/12/04/sveriges-storsta-foretag/>

Års- och hållbarhetsredovisningar

E.ON Sverige (2008). *Klimatbokslut 2008. Alla har vi vårt perspektiv på klimatet. Alla kan vi göra något..* Hämtad 2018-04-23 från <https://via.tt.se/data/attachments/00221/cfa396e3-7082-4cf4-a62d-b268e8defbb3.pdf>

E.ON Sverige (2013). *Hållbarhetsredovisning för E.ON Norden 2013.* Hämtad 2018-04-25 från https://www2.eon.se/upload/dokument/EONS-Hallbarhetsredovisning_2013.pdf

E.ON Sverige. (2016). *E.ON Nordic / Hållbarhetsrapport 2016 - På resa mot ett förnybart Sverige.* Hämtad 2018-04-26 från <https://www.eon.se/content/dam/eon-se/swe-documents/swe-hallbarhetsrapport-2016.pdf>

E.ON Sverige. (2017). *E.ON Sverigje / Hållbarhetsrapport 2017 - Vi förnyar Sverige.* Hämtad 2018-04-26 från <https://www.eon.se/content/dam/eon-se/swe-documents/swe-hallbarhetsrapport.pdf>

Fortum. (2008). *decisions '08 - Annual report 2008.* Hämtad 2018-04-23 från <https://web.lib.aalto.fi/fi/old/yrityspalvelin/pdf/2008/Efortum2008.pdf>

Fortum. (2013). *Sustainability 2013.* Hämtad 2018-04-25 från http://fortum-ar-2013.studio.crasman.fi/pub/web/pdf/Fortum_Sustainability_2013.pdf

Fortum. (2016). *Sustainability 2016.* Hämtad 2018-04-27 från https://www3.fortum.com/sites/g/files/rkxjap146/files/documents/fortum_sustainability_2016.pdf

Fortum. (2017). *Sustainability 2017.* Hämtad 2018-04-28 från <http://www.livsmedelsverket.se/en/food-and-content/labelling/nyckelhalet/>
H&M. (2008). *Welcome to our sustainability report 2008.* Hämtad 2018-04-23 från https://sustainability.hm.com/content/dam/hm/about/documents/en/CSR/reports/CSR%20Report%202008_en.pdf

H&M. (2013). *CONSCIOUS ACTIONS - Sustainability report 2013.* Hämtad 2018-04-26 från https://sustainability.hm.com/content/dam/hm/about/documents/en/CSR/reports/Conscious%20Actions%20Sustainability%20Report%202013_en.pdf/

H&M. (2016). *THE H&M GROUP SUSTAINABILITY REPORT 2016 .* Hämtad 2018-04-27 från https://sustainability.hm.com/content/dam/hm/about/documents/en/CSR/2016%20Sustainability%20report/HM_group_SustainabilityReport_2016_FullReport_en.pdf

H&M. (2017). *H&M GROUP SUSTAINABILITY REPORT 2017 .* Hämtad 2018-04-28 från https://sustainability.hm.com/content/dam/hm/about/documents/en/CSR/2017%20Sustainability%20report/HM_group_SustainabilityReport_2017_FullReport_en.pdf

Lindex. (2008). *CSR-rapport 2008.* Hämtad 2018-04-23 från <https://about.lindex.com/se/wp-content/uploads/sites/3/2014/09/Lindex-CSR-Rapport-2008.pdf>

Lindex. (2013). *Sustainability Report 2013.* Hämtad 2018-04-24 från <https://about.lindex.com/se/wp-content/uploads/sites/3/2014/05/Lindex-Sustainability-Report-2013.pdf>

Lindex. (2016). *SUSTAINABILITY REPORT 2016*. Hämtad 2018-04-25 från <https://about.lindex.com/se/wp-content/uploads/sites/3/2016/04/sustainability-report-2016.pdf>

Lindex. (2017). *SUSTAINABILITY REPORT 2017*. Hämtad 2018-04-26 från <https://about.lindex.com/se/wp-content/uploads/sites/3/2016/04/lindex-sustainability-report-2017.pdf>

KappAhl. (2008). *Miljö och socialt ansvar*. Hämtad 2018-04-24 från https://www.kappahl.com/globalassets/corporate/sustainability/documents/sustainability-reports-201314/2008/kappahl_hallbarhetsredovisning_2008.pdf

KappAhl. (2013). *Hållbarhetsredovisning 2013*. Hämtad 2018-04-24 från https://www.kappahl.com/globalassets/corporate/sustainability/documents/sustainability-reports-201314/20122013/kappahl_hallbarhetsredovisning_2012_2013.pdf

KappAhl (2016a). *KAPPAHL 2016 ÅRSREDOVISNING DEL 1 VERKSAMHET / HÅLLBARHET / RESULTAT*. Hämtad 2018-04-27 från https://www.kappahl.com/globalassets/corporate/investors/annual--interim-reports/20152016/kappahl_arsredovisning_2015-16_del1.pdf

KappAhl (2016b). *KAPPAHL 2016 ÅRSREDOVISNING DEL 2 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE / GRI-INDEX / BOLAGSSTYRNING*. Hämtad 2018-04-27 från https://www.kappahl.com/globalassets/corporate/investors/annual--interim-reports/20162017/arsredovisning_del2_kappahl.pdf

KappAhl (2017a). *KAPPAHL 2017 / ÅRSREDOVISNING DEL 1 VERKSAMHET / HÅLLBARHET /*

RESULTAT - Mode är en känsla. Vi hjälper våra kunder att hitta den.. Hämtad 2018-04-28 från https://www.kappahl.com/globalassets/corporate/investors/annual--interim-reports/20162017/arsredovisning_del1_kappahl.pdf

KappAhl (2017b). *KAPPAHL 2017 ÅRSREDOVISNING 2017 DEL 2 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE / GRI-INDEX / BOLAGSSTYRNING - Framgångsrika strategier stärker resultatet*. Hämtad 2018-04-28 från https://www.kappahl.com/globalassets/corporate/investors/annual--interim-reports/20162017/arsredovisning_del2_kappahl.pdf

Vattenfall. (2008). *Vattenfalls hållbarhetsredovisning 2008*. Hämtad 2018-04-24 från https://corporate.vattenfall.se/globalassets/sverige/finans/hallbarhet/hallbarhetsredovisning_2008.pdf

Vattenfall. (2013). *Fortsatt positionering för framtidens energimarknad - Års- och hållbarhetsredovisning 2013*. Hämtad 2018-04-27 från https://corporate.vattenfall.se/globalassets/sverige/finans/arsrapporter/2013/ars-och-hallbarhetsredovisning_2013.pdf

Vattenfall. (2016). *POWER CLIMATE SMARTER LIVING VATTENFALL ÅRS- OCH HÅLLBARHETSREDOVISNING 2016*. Hämtad 2018-04-28 från https://corporate.vattenfall.se/globalassets/sverige/finans/arsrapporter/2016/vattenfall_arsredovisning_2016.pdf

Vattenfall. (2017). *Fossilfria inom en generation*. Hämtad 2018-04-29 från https://corporate.vattenfall.se/globalassets/sverige/finans/arsrapporter/2017/vattenfall_arsredovisning